Gemeente Duiven

WOONZORGVISIE GEMEENTE DUIVEN 2024-2030

Een visie op hoofdlijnen, voorbereidend op het volkshuisvestelijk programma

VOORWOORD

Het is prettig en veilig wonen in Duiven.

Voor u ligt de woonzorgvisie van de gemeente Duiven. Een visie waarin we inspelen op de woonvragen en zorgbehoeftes van onze inwoners van jong tot oud. We willen wonen en zorg beschikbaar houden voor iedereen. We borduren daarbij voort op het principe van de “Blijfwijk”: van jong tot oud samen wonen en prettig oud kunnen worden in hun eigen wijk. We zoeken naar een goede balans tussen vraag en aanbod, ook in overleg met de regio. We behouden voldoende intramurale woonzorgplekken, maar zetten vooral ook in op een plek voor iedereen in de wijk om elkaar te ontmoeten en om naar elkaar om te zien. Belangrijk vinden we namelijk het behoud van de hechte samenleving, waarin mensen elkaar de helpende hand toesteken als dat nodig is.

De woonzorgvisie is tot stand gekomen door gesprekken met inwoners, belangenverenigingen, zorgpartijen, de lokale welzijnsorganisatie, woningcorporaties en vastgoedpartijen. Met de woonzorgvisie geven we gezamenlijk richting aan hoe wij binnen de gemeente wonen en zorg zien de komende jaren. En wat er nodig is om fijn te kunnen blijven wonen.

Gemeenten hebben een belangrijke taak in het maken van samenhangend beleid zodat ouderen, volwassenen en jongeren met een ondersteuningsvraag langer, meer of weer zelfstandig in de wijk kunnen wonen. Deze verandering vraagt niet alleen een andere manier van stenen stapelen of op een andere plek zorg verlenen. Het vraagt verandering in denken en (samen) doen van alle betrokkenen. Met als uitgangspunt dat we er naar toe willen dat iedereen zo lang en veel mogelijk zelf de regie over zijn leven heeft. We willen met deze woonzorgvisie een beweging in gang zetten om samen met alle woon- en zorgpartners meer wijkgericht te gaan werken. We bedanken alle partners voor hun inbreng en betrokkenheid! Graag willen we deze samenwerking voortzetten in de toekomst.

INLEIDING

Nederland staat voor de uitdaging om de groeiende groep ouderen te faciliteren in hun woon-, zorg- en welzijnsbehoeften. Naar schatting zijn er in 2040 ongeveer twee keer zoveel 75plussers dan nu. Veruit de meeste mensen kunnen gelukkig heel lang zonder hulp zelfstandig blijven wonen. Maar voor het deel dat dit niet kan, moeten er meer geschikte woningen dan wel zorg aan huis worden geboden. Dit, terwijl het nu al een grote uitdaging is voor gemeenten, corporaties en zorgorganisaties om ook geschikte woningen te vinden of beschikbaar te houden voor mensen met een zorg- en/of ondersteuningsbehoefte. Woningen zijn vaak niet geschikt om (langer) thuis te wonen omdat de woningen niet levensloopbestendig zijn en aanpassingen erg kostbaar zijn, de benodigde zorg er niet geleverd kan worden, omdat de omgeving onvoldoende voorzieningen biedt of/en omdat het gedrag van deze inwoners op weerstand van de buurt stuit. Op meerdere plekken zoeken gemeenten, corporaties, zorg- en welzijnsorganisaties naar nieuwe vormen die wonen en zorg combineren. In huis, maar ook in de omgeving met fysieke inrichting en (collectieve) diensten.

Ook in Duiven spelen deze trends. De verhuizingsbereidheid onder ouderen is laag, onder andere doordat er te weinig geschikte woningen voor hen zijn. Een gevolg daarvan is dat er voor jongeren weinig woningen vrij komen en ze geen woning kunnen vinden.

Dat alles vraagt om gerichte en op elkaar afgestemde acties op het gebied van wonen, zorg én welzijn. Een woonzorgvisie helpt om de lokale opgaven en urgentie in kaart te brengen en deze te vertalen naar ambities, keuzes en uitvoeringsprogramma's voor wonen en zorg. Met een woonzorgvisie werken gemeenten en hun partners aan een gezamenlijke aanpak door op basis van de lokale woonzorgopgave ambities te vertalen naar concrete prestatieafspraken over wonen, welzijn en zorg.

Deze woonzorgvisie dient in samenhang te worden gezien met de Woonvisie 2021 Duiven. Deze woonzorgvisie is een nadere uitwerking van de woonvisie specifiek op het onderdeel wonen en zorg

In deze woonzorgvisie benoemen we de woon- en zorgbehoeften, maar de wijze waarop deze wordt ingevuld, moet nog verder worden uitgewerkt. De daadwerkelijke uitvoering, met alle deelaspecten, behoren tot een volgende fase.

Gemeente Duiven behoort tot de 'Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen' (hierna: GMR). De GMR is aangewezen als koploper in het kader van het programma 'een thuis voor iedereen'. Dat houdt in dat de GMR als eerste regio een regionale woonzorgvisie schrijft. De afspraken die in de woondeals gemaakt zijn, zijn verder uitgewerkt in de regionale woonzorgvisie. De regionale woonzorgvisie is vooral gericht op het verdeelvraagstuk binnen de regio. De regionale woonzorgvisie bestaat daarom naast de lokale woonzorgvisie, maar er vindt wel een wisselwerking plaats. In de regionale woonzorgvisie gaat het vooral over een eerlijke verdeling van de huisvestingsopgave voor aandachtsgroepen en ouderen

Leeswijzer

We kiezen ervoor om in hoofdstuk 1 meteen de ambities van de woonzorgvisie te omschrijven, gekoppeld aan de vier thema's van de woonzorgvisie. In hoofdstuk 2 worden de trends en ontwikkelingen nader aangegeven. In hoofdstuk 3 wordt de opgave voor de woonzorgvisie beschreven en een afbakening van de doelgroepen. Hoofdstuk 4 gaat nader in op het participatieproces en de uitvoering.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord 1

Inleiding 2

Leeswijzer 2

Hoofdstuk 1: De visie 4

Vier thema's van de woonzorg visie 5

1. Wonen 6

2. Passende zorg en ondersteuning 7

3. Leefbaarheid 9

4. Fysieke omgeving 10

Hoofdstuk 2: Trends en ontwikkelingen 13

Tekort aan woningen 13

Ouderen 13

Verschuiving in de zorg 14

Demografische verandering 15

Hoofdstuk 3: Inzicht in de woonzorgopgave 16

Wat zijn de aandachtsgroepen 16

Wat is de huisvestingsopgave? 17

Hoofdstuk 4: Participatie en Uitvoering 20

BIjlage 1: Begrippenlijst en bronvermelding 22

Bijlage 2: Relatie tot bestaand beleid 24

Bijlage 3: Verslagen participatiebijeenkomsten 26

HOOFDSTUK 1: DE VISIE

Waarom een woonzorgvisie?

Voor steeds meer mensen is het moeilijk passende woonruimte te vinden. Sommige mensen hebben nog minder kansen, omdat ze zich in een kwetsbare situatie bevinden. Zij zijn afhankelijk van zorg of begeleiding, of moeten hun leven (opnieuw) opbouwen. Denk aan uitstromers uit instellingen, dak- en thuisloze mensen en arbeidsmigranten. Deze mensen behoren tot de 'aandachtsgroepen' op de woningmarkt, omdat zij elkaar op dit moment verdringen en concurreren met regulier woningzoekenden om de schaarse betaalbare woningen.

Een deel van deze groepen heeft tijdelijk of structureel zorg en/of ondersteuning nodig. Mensen willen of kunnen vaak niet verhuizen naar waar zorg geboden kan worden, maar blijven graag wonen in hun eigen omgeving. Maar of het zelfstandig wonen een 'succes' zal zijn, hangt af van de mate waarin zij ondersteund kunnen worden. Waar de ene persoon aanpassingen in de woning nodig heeft, is er voor de andere een dagelijkse structurering nodig of ondersteuning van de mantelzorg. Dit vraagt om een variatie in woonvormen, woningen, omgeving en soms ook een arrangement aan zorg en/of ondersteuning.

Door een woonzorgvisie vast te stellen kan de gemeente anticiperen op de groeiende specifieke woonvraag, veranderende demografische ontwikkelingen en andere toekomstige uitdagingen op het gebied van wonen en zorg. Dit helpt bij het creëren van een duurzaam en toekomstbestendig (woon)beleid.

Doel woonzorgvisie

Met behulp van deze woonzorgvisie creëren we inzicht in de actuele en toekomstige woonzorgontwikkelingen en willen we een beweging in gang zetten om de samenwerking tussen wonen, welzijn en zorg tot stand te brengen. We krijgen een beeld bij de aantallen van woningen die we nodig hebben voor onze aandachtsgroepen. Dit bekijken we in samenhang met de nodige voorzieningen op het gebied van zorg, leefbaarheid en welzijn. In de woonzorgvisie komen het sociaal en het fysieke domein samen. Naast een geschikte woning en leefomgeving, is goede samenwerking en afstemming met onze welzijns- en zorgorganisaties en woningcorporatie essentieel. Dit om (weer) zelfstandig wonen mogelijk te maken en te houden.

Hiermee sluiten we aan bij een aantal ambities en doelen voor de leefomgeving vanuit de Omgevingsvisie Duiven:
Duurzaam Thuis:

- Mogelijk maken van de aanvullende woonbehoefte op inbreiding- en uitbreidingslocaties
- Realiseren van passende en betaalbare woningen aansluitend op de woonvraag van de groeiende groep één- en tweepersoonshuishoudens
- Een toegankelijke woonomgeving en woonmogelijkheden voor zelfstandig wonende ouderen en zorgdoelgroepen/ Aandacht voor woonvragen van specifieke doelgroepen.

Een gezonde, sociale en veilige leefomgeving .

- Een gezonde samenleving met aandacht voor de medemens en elkaar
- Participatie van inwoners en andere maatschappelijke partners
- Een groene omgeving die bijdraagt aan de lichamelijke en geestelijke gezondheid
- Stimuleren en faciliteren van vitale wijken, dorpen en buurten
- Zelfstandigheid bevorderen
- Positieve gezondheid als randvoorwaarde voor alle ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving
- Met het beheer van de openbare ruimte waar mogelijk bijdragen aan een gezonde, sociale en veilige leefomgeving

Vier thema's van de woonzorg visie

Met de woonzorgvisie wordt de beweging in gang gezet voor een vernieuwende aanpak om te komen tot een meer gebiedsgerichte benadering[1]. In deze beweging wordt gewerkt aan 4 thema's die de basis vormen voor de op te stellen gebiedsaanpakken. Een gebiedsaanpak met een andere manier van samenwerken ten aanzien van wonen en zorg voor elkaar. Dit is een brede beweging die ook per gebied een verschillende aanpak met zich mee kan brengen. We hanteren in Duiven de volgende 4 thema's. Per thema formuleren we een ambitie en beschrijven we vervolgens waar we per thema op in willen zetten. De inzet binnen deze vier thema's zal voor nu nog meer abstract zijn, in hoofdstuk 4 geven we een eerste aanzet hoe we dit willen gaan oppakken.

1. **Wonen**

Ambitie: Er zijn voldoende passende en aantrekkelijke woningen en woonvormen voor alle aandachtsgroepen.

2. **Passende zorg en ondersteuning**

Ambitie: Inwoners wonen op een prettige en veilige manier, in voldoende gezondheid en langer zelfstandig.

3. **Leefbaarheid**

Ambitie: Inwoners leven veilig, prettig en gezond in elkaars nabijheid in een samenleving waarin iedereen mee kan doen.

4. **Fysieke omgeving**

Ambitie: Een leefomgeving die sociaal, veilig, gezond en toegankelijk is voor iedereen.

[1] Gebiedsgericht: wijken, buurten en kernen zijn verschillend van aard en dit vraagt ook om andere prioriteiten en aanpakken. We gebruiken hier dus de term gebiedsgericht. De ene keer zal de aanpak op buurtniveau zijn en de andere keer meer op wijkniveau of wellicht straatniveau. Maatwerk hierin is gewenst.

1. Wonen

Ambitie: Er zijn voldoende passende en aantrekkelijke woningen en woonvormen voor alle aandachtsgroepen.

Aanbod van wonen en zorg
Het aanbod van wonen en zorg is primair gericht op de vraag en behoefte vanuit de eigen inwoners. Er is in overleg met de gemeente wel ruimte om een bijdrage te leveren aan een vraag vanuit andere gemeenten voor wonen met zorg voor aandachtsgroepen. De mogelijkheden voor huisvesting binnen of buiten de eigen gemeente verschillen en daar moeten we oog voor hebben. Uitgangspunt is dat we wonen en zorg in de eigen gemeente aanbieden waar we dat kunnen. Waar nodig doen we dat in Liemers verband of binnen de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

Bewustwording en zelfstandig thuis wonen
We willen onze inwoners bewust maken van wat er komt kijken bij zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen. Het is essentieel dat inwoners nadenken en voorbereidingen treffen voordat het daadwerkelijk nodig is. Zo voorkomen we dat er acuut aanpassingen nodig zijn of dat inwoners niet in hun eigen leefomgeving kunnen blijven wonen. We streven ernaar dat inwoners zelf de regie nemen over hun woonsituatie en willen het onderwerp “langer zelfstandig thuis wonen” onder de aandacht brengen bij onze inwoners. Dit vraagt om andere en of meer ondersteuning aan huis: voorzieningen én hulpverleners aan huis zoals de huisarts, wijkverpleging, verpleeghuispersoneel. Ze moeten anders werken en dat kost meer geld. Daarvoor onderzoeken we de beste manier om dit te doen en maken we afspraken met onze samenwerkingspartners. Op de lange termijn hopen we met deze bewustwording dat de ondersteuningsbehoefte en dus ook de kosten voor de gemeente minder zullen worden.

Doorstroming op de woningmarkt
We stimuleren inwoners om te verhuizen naar een voor hun betaalbare en geschikte woning waar ze langer zelfstandig kunnen wonen. Dit bevordert de doorstroming op de woningmarkt. Passende woningen zijn financieel bereikbaar voor de doelgroep en geschikt voor benodigde zorg en ondersteuning. Het gaat niet alleen om het bouwen van nieuwe woningen, maar ook om het matchen van de juiste mensen met de juiste woningen.

Vernieuwende concepten
We zetten vanuit deze visie zoveel mogelijk in op vernieuwende woonzorgconcepten in nieuwbouwontwikkelingen om ruimte te bieden aan het “samenleven met en zorgen voor elkaar”. We stimuleren ook geclusterde woonvormen: complexen waarin verschillende type bewoners met elkaar samenleven en elkaar helpen. Aparte woningen met een gezamenlijke ontmoetingsruimte en met een centrale rol voor iemand die mensen verbindt en de boel draaiende houdt. En waarbij mensen/ouderen die intensieve zorg nodig hebben, niet hoeven te verhuizen, maar in het complex zelf de zorg en ondersteuning kunnen krijgen.

Nieuwbouw
We willen woningen die zo veel mogelijk aanpasbaar en/of levensloopbestendig worden gebouwd. Dit betekent dat aanpassingen vanwege zorg- of ondersteuningsvragen eenvoudig en relatief goedkoop kunnen plaatsvinden. Hierdoor zijn de woningen geschikt voor meerdere doelgroepen. Ook willen we flexwoningen toewijzen aan aandachtsgroepen en houden we bij woningbouwprojecten rekening met een goede mix van doelgroepen. Dat betekent voor de toekomst adaptief programmeren.

Bestaande bouw
We blijven ook inzetten op woningaanpassingen en woon(zorg)concepten in de bestaande sociale huurwoningvoorraad. Woningaanpassingen kunnen ervoor zorgen dat ouderen of inwoners met een lichamelijke beperking langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. Daarnaast maken we afspraken over de manier waarop huurwoningen worden toegewezen aan woningzoekenden. Beleidsregels voor woningsplitsing worden verkend, evenals varianten zoals woningruil, deelwonen, meergeneratiewoningen, hospitaverhuur en flexwonen. We hebben ook oog voor mantelzorgers en onderzoeken de mogelijkheid van pre-mantelzorg. We willen de flexibiliteit binnen de bestaande woningvoorraad dus zoveel mogelijk optimaliseren en ons beleid hierop aanpassen.

Risico's:
Met de huidige krapte op de woningmarkt verwachten we dat meer mensen hun huidige woning levensloopgeschikt zullen maken. Hiervoor zullen zij mogelijk een groter beroep doen op de voorzieningen voor woningaanpassingen uit de Wmo. Dit brengt een financieel risico voor de gemeente met zich mee.

- In de bouw is sprake van een personeelstekort. Dit zorgt ervoor dat de bouwversnelling mogelijk niet haalbaar is.
- Beperkte bereidheid bewoners om door te stromen naar een geschikte woning en woonomgeving of om hun woning aan te passen.
- Netcongestie werkt vertragend voor de woningbouw. Daarnaast kan dit gevolgen hebben voor de duurzaamheidsdoelstellingen. Een woning zonder aardgas gebruikt ongeveer vier keer zoveel elektriciteit.
- Het is moeilijk om initiatiefnemers te vinden voor het bouwen en of verhuren van specifieke woningen.
- (Traditionele) nieuwbouw is duur.
- Bezwaar en beroepsprocedures duren lang en zorgen voor vertraging.

2. Passende zorg en ondersteuning

Inwoners wonen op een prettige en veilige manier, in voldoende gezondheid en langer zelfstandig.

Ouderen
Ouderdom brengt vaak verlies van waardevolle relaties met zich mee, een belangrijke oorzaak van eenzaamheid. Het is belangrijk om eenzaamheid tegen te gaan en te investeren in een zinvolle dagbesteding. Om mensen te kunnen laten participeren in hun omgeving zal er meer een beroep worden gedaan om hulpmiddelen zoals een rolstoel of een scootmobiel. We verwachten dat het aantal inwoners met dementie de komende jaren zal gaan stijgen. Het is belangrijk om te investeren in mantelzorgers en casemanagers dementie om het mogelijk te maken dat mensen met dementie thuis kunnen blijven wonen of in hun eigen buurt/woonomgeving.

Overstijgend vanuit de aandachtgroepen
Voor inwoners die tot een aandachtsgroep behoren is meer nodig dan alleen een dak boven het hoofd om prettig te kunnen wonen. Voldoende passende zorg en begeleiding zijn voor hen randvoorwaarden om zelfstanding in een wijk te wonen en om leefbaarheid en woongenot van hun buren/ buurt te behouden. Voorbeelden hiervan zijn huishoudelijke ondersteuning, hulp bij dagelijkse bezigheden en ondersteuning om de dag te structureren. We zien dat de arbeidsmarkt

voor zorg- en begeleidend personeel gespannen is. Er is nu al een tekort aan personeel en dit zal in de toekomst toenemen. Om de zorg en begeleiding overeind te houden, zullen we als gemeente (soms moeilijke) keuzes met elkaar moeten maken.

Sterke sociale basis
Onder de sociale basis verstaan we de vrij toegankelijke formele en informele activiteiten en voorzieningen gericht op het elkaar ontmoeten en ondersteunen, ontplooien en ontspannen die zorgen dat mensen kunnen samenleven en meedoen. De sociale basis gaat dan ook over het omzien naar elkaar in de wijken, buurten en dorpen. Maar ook over het autonoom kunnen leiden van het leven met eigen regie en een netwerk vanuit die basis. We hebben een sterk netwerk van zorgpartners waar inwoners laagdrempelige met hun hulpvraag naar toe kunnen en waar zij direct ondersteuning kunnen krijgen.

Met de toenemende schaarste in de zorg wordt een sterke sociale basis steeds belangrijker, omdat steeds meer problemen met elkaar moeten worden opgelost. We zetten ons in op het faciliteren van een sterke sociale basis in een buurt waar mensen in deze buurt naar elkaar omkijken en elkaar steunen. Dit komt voort uit onze visie Samen Sterk.

Mantelzorg en vrijwilligers
Een deel van de inwoners is afhankelijk van mantelzorgers en vrijwilligers. We waarderen hun inzet enorm. We voorzien in de toekomst een terugloop in het aantal mantelzorgers en vrijwilligers waardoor inwoners minder worden ondersteund en de mantelzorgers en vrijwilligers, die er nog wel zijn, intensiever worden belast. Wij hechten er veel waarde aan dat mantelzorgers en vrijwilligers zich gesteund voelen in het werk dat zij doen. We willen beleid voeren om de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers te waarborgen.

Preventie en een gezond leven
Het investeren in gezondheid door preventie is een belangrijke voorwaarde om langer zelfstandig thuis te wonen. Hierbij gaat het niet alleen om lichamelijke gezondheid, maar ook dagelijks functioneren, participatie en mentale gezondheid. De nadruk ligt daarom op het proberen te voorkomen van gezondheidsproblemen door een gezonde leefstijl te stimuleren. Er is in de gemeente een lokaal akkoord Bewegen Ontmoeten Sporten en Spelen (BOSS) gesloten waar samen met maatschappelijke partners uitvoering aan wordt gegeven. Daarnaast zetten we onder andere in op informatievoorziening, bewustwording en geschiktheid van de fysieke leefomgeving. We zetten daarbij niet alleen in op individuele maatregelen, maar gaan in samenwerking met stakeholders op zoek naar collectieve oplossingen voor de fysieke leefomgeving.

Risico's:
De behoefte aan mantelzorg zal de komende jaren fors toenemen. Het aantal mantelzorgers is toegenomen, maar deze groei zal waarschijnlijk niet voldoen aan de toekomstige behoefte. Daarnaast bestaat het risico dat mantelzorgers overbelast raken door het beroep dat op hen wordt gedaan. Als mantelzorgers overbelast raken, zal er een groter beroep worden gedaan op Wmo-voorzieningen.

- Er is een tekort aan medewerkers in de zorg. Dit zorgt ervoor dat de zorg in de toekomst mogelijk niet beschikbaar is zoals dat nu nog is.
- De opgave om inwoners langer zelfstandig te laten wonen, is een financieel risico voor de gemeente. Langer thuiswonende ouderen betekent waarschijnlijk ook meer gebruik van voorzieningen uit de Wmo. Denk aan thuisondersteuning, huishoudelijke hulp, ondersteuning bij wonen, vervoer en begeleiding (individueel en groep). Daarbij neemt naar verwachting ook het

beroep op algemene voorzieningen, vrijwilligers- en mantelzorgondersteuning toe. De gemeentelijk bijdrage/ subsidie voor welzijnsondersteuning en dagbesteding kan hierdoor toenemen. Er zullen andere financieringsmodellen ingevoerd moeten worden (door zorgkantoren) die zorgorganisaties stimuleren om samen te werken, ook met het informele netwerk.

- De uitstroom van beschermd wonen naar zelfstandig wonen, door een tekort aan passende woningen, stagneert. Mensen verblijven nu langer dan noodzakelijk in beschermd wonen. Dit heeft tot gevolg, dat mensen die een indicatie hebben voor beschermd wonen, niet kunnen worden opgevangen, omdat er geen plaatsen zijn.

3. Leefbaarheid

Inwoners leven veilig, prettig en gezond in elkaars nabijheid in een samenleving waarin iedereen kan meedoen.

Leefbaarheid

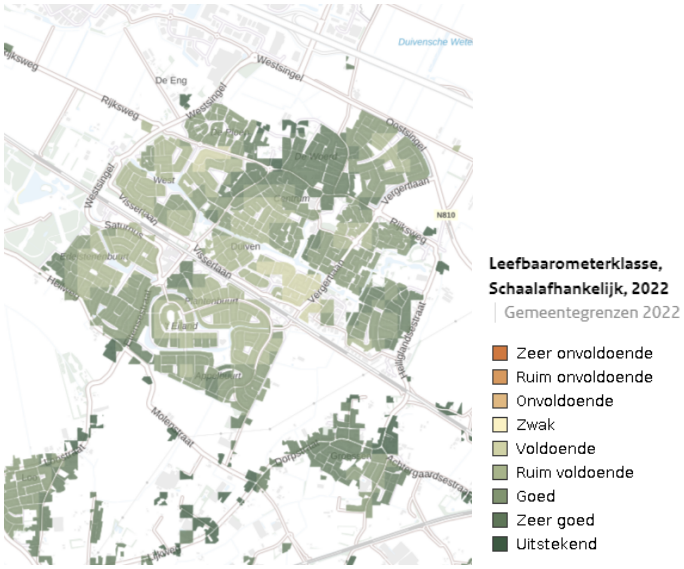
Leefbaarheid is een cruciaal aspect van onze omgeving, en het verschilt sterk per individu. Terwijl sommigen verlangen naar rust en stilte, genieten anderen juist van de dynamiek van een bruisende omgeving. Voor de leefbaarheid van een buurt spelen diverse factoren een rol:

1. Fysieke omgeving
2. Sociale omgeving
3. Eenzaamheid
4. Alleenwonenden

Leefbaarheid draait om de kracht en capaciteit van een buurt om nieuwe verbindingen aan te gaan en bewoners positief met elkaar te verbinden. Samenwerking en aandacht voor deze aspecten zijn essentieel om onze buurten leefbaar te houden, omdat we moeten omzien naar elkaar om hulp en ondersteuning in de toekomst mogelijk te houden.

Leefbaarometer

Volgens de leefbaarometer is de leefbaarheid in de gemeente Duiven sinds 2014 toegenomen. Om ervoor te zogen dat de leefbaarheid zich positief blijft ontwikkelen zetten we in op community building. We willen dat inwoners in staat zijn om naar elkaar om te zien en elkaar te ondersteunen.

Leefbarometer Duiven 2022

Voorzieningen
Daarnaast is het voor inwoners belangrijk dat voorzieningen bereik- en beschikbaar zijn. We werken samen met verenigingen en zorgorganisaties om dit te bewerkstelligen.

Risico's:

- We leven in een geïndividualiseerde samenleving. Het naar elkaar omkijken is geen vanzelfsprekendheid meer. Om wijken leefbaar te houden, is het belangrijk dat inwoners rekening houden met elkaar en omzien naar elkaar.
- De samenleving vergrijst. De vrijwilligers van nu worden ouder en hebben straks zelf hulp nodig. De dan werkenden zijn al met te weinig om alle banen te vervullen, laat staan ook voor hun naasten te zorgen en/of vrijwilligerswerk te doen.

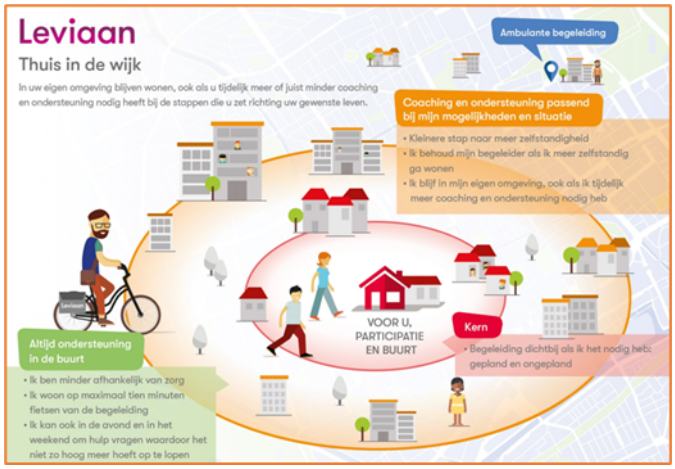
4. Fysieke omgeving

Een leefomgeving die sociaal, veilig, gezond en toegankelijk is voor iedereen.

Inrichting
Door de woonomgeving levensloopbestendig (bereikbaar, toegankelijk en veilig) in te richten, worden ouderen en andere aandachtsgroepen ondersteund om langer zelfstandig thuis te blijven wonen, te bewegen en sociale contacten op te doen. We werken samen met inwoners en (zorg)partners aan vitale wijken en buurten. Een toekomstbestendige woningvoorraad in leefbare en vitale wijken, waarin het voor iedereen prettig wonen is. We stemmen de woonopgave dus af op de leefomgeving, zodat deze uitnodigt tot bewegen en ontmoeten. Hierbij kan gedacht worden aan toegankelijke loop- en beweegroutes (rollator bestendig), maar ook aan de aanwezigheid van openbaar vervoer.

Voorzieningen
De nabijheid van voorzieningen zoals winkels, apotheek, huisarts, ontmoetingsplekken, sportgelegenheden, scholen, laagdrempelige steunpunten en een sociaal wijkteam worden gezien als mogelijkheden om de sociale samenhang in een wijk of kern te versterken. Voorzieningen kunnen niet in alle dorpen/ kernen en wijken in gelijke mate aanwezig zijn. We streven naar een aanbod van voorzieningen in iedere kern passend bij de omvang van de kern en de behoefte van de inwoners. De gemeente stimuleert en faciliteert activiteiten en voorzieningen door en voor elkaar, zowel in de vorm van gebouwen, als in de openbare ruimte. Een ontmoetingsruimte vervult veel functies.
Het is een centrale plek in de buurt of wijk die mensen met elkaar verbindt, die eenzaamheid helpt voorkomen, en waar mensen met of zonder zorgvraag ongedwongen samen kunnen komen.

We stimuleren wooncirkels
Een wooncirkel is een gewone buurt. Kern van de wooncirkel is een ontmoetingsplek voor (buurt)bewoners. Daarnaast is er een cluster van woningen waar mensen ondersteuning krijgen. In de cirkel wonen mensen zelfstandig. Als zij zorg of ondersteuning nodig hebben, kunnen zij (naast de eigen ambulante ondersteuning) leunen op de aanwezige expertise in de kern. In een wooncirkel zorgen ontmoetingsplekken voor verbindingen tussen bewoners (hier kunnen ze ook terecht met vragen, zijn voorzieningen en begeleiding makkelijk toegankelijk, wonen allerlei mensen, met en zonder begeleiding, door en naast elkaar en woont iedereen op een maximaal aantal minuten van elkaar.

Bron: Leviaan

Het bijzondere aan een wooncirkel is dat die niet is gekoppeld hoeft te zijn aan één specifieke woningcorporatie of zorgaanbieder. De deuren van de ontmoetingsplek staan open voor alle bewoners; ongeacht of zij wel of geen zorg ontvangen. De woningen eromheen kunnen dan beschikbaar worden gesteld door verschillende corporaties.

Bovenstaande thema's komen samen in de beweging "Blijfwijk". De "Blijfwijk" is een plek waar mensen zorgen voor elkaar en zorg ontvangen die bij hen past. Waar mensen met hulp van elkaar, vrijwilligers en professionals hun hele leven kunnen blijven wonen. Daarom noemen we het een 'Blijfwijk': Een wijk waar mensen naar elkaar omkijken en iedereen erbij hoort.

Risico's

- Investeringen in de fysieke omgeving kosten veel geld, dus hierin moeten duidelijke keuzes gemaakt worden, samen met de corporaties en ontwikkelaars.
- Fysieke inrichting voor ouderen en jongeren kan elkaar bijten, het is zoeken naar een voor beide groepen passende inrichting.

Wat is nodig voor de ambities vanuit de vier thema's: Samenwerken.

De huidige en toekomstige opgaven waar we voor staan, zijn groot. Daarbij is er niet één knop waar we aan kunnen draaien die alles oplost. Interventies op verschillende domeinen (fysiek, sociaal et cetera) zijn nodig. Er is vergaande samenwerking nodig tussen de gemeente, zorgaanbieders, welzijnspartijen, corporaties en bewoners(organisaties). Dit vraagt vertrouwen en transparantie om met elkaar te communiceren over elkaars mogelijkheden en financiële middelen. Hier ligt een rol voor de gemeente. Als gemeente gaan we hier de komende jaren een verbindende en coördinerende rol in spelen. Onze rol ligt vooral in het aanjagen, verbinden en faciliteren. Als gemeente brengen we partijen in het sociale en woondomein samen om integraal en sector overstijgende samenwerkingen te bewerkstelligen. We hebben elkaar nodig.

Met deze woonzorgvisie zetten we als gemeente een eerste stap. We nodigen alle betrokkenen uit om met elkaar aan de slag te gaan, te experimenteren en te leren van het doen. We zorgen dat de juiste partijen aangehaakt zijn (en blijven) door hen uit te nodigen voor bestaande of nieuwe overleggen. We grijpen regelmatige overleggen met elkaar aan om onze voortgang, knelpunten of het niet nakomen van afspraken te bespreken. Tot slot zorgen we voor een gezamenlijk begrip van de opgave. Dit betekent dat we alle ketenpartners (inclusief niet-investerende partijen zoals inwoners, huurdersorganisaties en cliëntenbelangenorganisaties) nadrukkelijk betrekken bij plannen die volgen uit deze woonzorgvisie.

Initiatieven vanuit de samenleving
De verhouding tussen de gemeente en de inwoners is aan het veranderen. De gemeente neemt een nieuwe rol aan en legt daarmee meer verantwoordelijkheid neer bij de inwoners. De gemeente richt zich meer dan voorheen op het vangnet zijn voor inwoners die zichzelf niet kunnen redden.
We willen ruimte geven aan initiatieven vanuit de samenleving zodat we beter aansluiten op de specifieke wensen uit de samenleving. Voorbeelden hiervan zijn onder andere een gezamenlijke woongemeenschap of een 'knarrenhof'.

Inwoners met onbegrepen gedrag
Een mooi voorbeeld van samenwerken geldt voor onze inwoners met onbegrepen gedag. Voor deze groep is contact gelegd met lokale partners zoals Regionale Instelling voor Beschermend en Begeleid Wonen (RIBW), de Regionale Sociale Dienst (RSD) en de huisartsen. Er is ingezet op nauwe verbindingen met Boa's, het wijk opbouwwerk van Santé Partners, politie, het sociaal loket van de gemeente, Zorgbemiddeling/bemoeizorg, Vivare, GGZ instellingen en verslavingszorg. Het resultaat is een sluitend netwerk voor inwoners met onbegrepen gedrag. Dat betekent concreet dat inwoners sneller in beeld zijn, eerder worden begeleid en dat de juiste zorg sneller naar de juiste plek wordt gebracht. Daarnaast voorkomt dit overlast in de buurt. Dergelijke netwerken zijn noodzakelijk.

Prestatieafspraken
Jaarlijks maakt de gemeente afspraken met huurdersverenigingen en corporaties over de sociale huurvoorraad en aanpalende thema's. Woningbouwcorporaties spelen een belangrijke rol in het tot uitvoering brengen van deze visie. Om activiteiten beter op elkaar af te stemmen nodigen we op onderwerpen die gerelateerd zijn aan wonen en zorg de lokale zorg- en welzijnspartijen uit. Zo worden de prestatieafspraken uitgebreid naar prestatieafspraken wonen en zorg.

HOOFDSTUK 2: TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

De uitdagingen op het gebied van wonen en zorg worden beïnvloed door demografische en maatschappelijke veranderingen, in combinatie met politieke besluitvorming en verschuivingen in het zorgstelsel. We signaleren diverse trends en ontwikkelingen die ons een sterk gevoel van urgentie en noodzaak geven om actie te ondernemen.

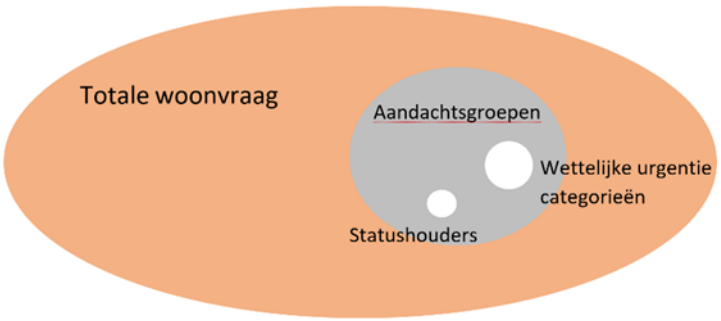
Tekort aan woningen

Naast de algemene woningnood is er ook een aanzienlijk tekort aan geschikte woningen voor specifieke doelgroepen. Een deel van de ouderen woont vaak in een ruime woning die eigenlijk heel geschikt is voor andere huishoudens. Deze ouderen willen wel verhuizen, maar kunnen geen geschikte woning vinden. Of ze moeten aanpassingen laten doen aan de woning niet financieel en bouwkundig niet rendabel zijn. Hierdoor wordt de beschikbare woningvoorraad niet optimaal benut. Om de doorstroming te bevorderen, zijn er meer woningen nodig die geschikt zijn voor 1-2 persoons huishoudens.

Bovendien draagt een gebrek aan doorstroming bij aan de krapte op de woningmarkt. Ouderen wonen vaak in woningen die minder geschikt zijn om langdurig zelfstandig en passend te wonen, vooral gezien de veranderingen in het zorglandschap. Het is essentieel dat we aandacht besteden aan deze uitdagingen en streven naar een betere afstemming van de beschikbare woningen op de behoeften van verschillende bevolkingsgroepen.

Er is een groeiende behoefte aan nieuwe woonzorgconcepten en geschikte woonvormen. De vergrijzing zorgt voor een toenemende vraag naar woningen die geschikt zijn voor 1-2 persoons huishoudens, zowel in de huur- als koopsector. Daarnaast is er een duidelijke behoefte aan geclusterde woonzorgconcepten die een verbindende schakel vormen tussen zelfstandig wonen en wonen in een instelling met 24-uurs zorg. Deze behoefte geldt niet alleen voor ouderen, maar ook voor mensen met een psychische of verstandelijke beperking.

Naast deze passende woonvormen blijft een specifiek woonzorgaanbod noodzakelijk om mensen die niet zelfredzaam zijn, zo goed mogelijk hun plek te geven in de samenleving. Het is van groot belang dat we blijven investeren in innovatieve oplossingen om aan deze diverse behoeften te voldoen.

Ouderen

Het landelijk beleid geeft aan dat er geen tot weinig verpleeghuisplekken meer bijkomen. Zorg leveren zoals we dat nu doen, is in de toekomst niet meer mogelijk. Geclusterde woningen (in huur en koop) kunnen hier een uitkomst bieden. In een geclusterde woning wonen mensen zelfstandig maar toch samen, met gedeelde voorzieningen als een huiskamer en ontmoetingsruimte - liefst in het complex of anders op korte afstand in de buurt.

Ontmoeten en activiteiten zijn belangrijke middelen tegen vereenzaming en halen door hun preventieve werking de druk van de al overbelaste zorg. Steeds meer mensen met een zorg- en ondersteuningsvraag wonen zelfstandig. Waar ontmoeting in verpleeghuizen vanzelfsprekend is, kan dit in de wijken een uitdaging zijn.

De digitalisering van de samenleving gaat ontzettend snel. Niet elke inwoner kan dit tempo volgen. Dit maakt hen kwetsbaar doordat zij bijvoorbeeld moeite kunnen hebben met het regelen van hun financiën, afspraken maken met instanties en zorginstellingen. Zij moeten voor dergelijke zaken vaker een beroep doen op hun netwerk. Mensen die een beperkt netwerk hebben worden hierdoor extra kwetsbaar. Wanneer dit sociale netwerk niet sterk genoeg is, of helemaal ontbreekt, komen mensen in de knel.

Verschuiving in de zorg

De afgelopen decennia hebben we een duidelijke trend gezien waarbij de verantwoordelijkheden en bevoegdheden op het gebied van zorg steeds meer verschuiven van nationale overheden naar lokale gemeenten. Deze verschuiving is deels ingegeven door de wens om zorg dichter bij de burger te brengen en maatwerk te leveren op lokaal niveau. Gemeenten zijn beter gepositioneerd om de behoeften van hun inwoners te begrijpen en kunnen flexibeler inspelen op veranderingen in de lokale zorgvraag.

Een belangrijk voorbeeld van deze verschuiving is te zien in de decentralisatie van taken op het gebied van jeugdzorg, ouderenzorg en maatschappelijke ondersteuning. Gemeenten hebben nu de verantwoordelijkheid om deze taken uit te voeren en hebben daardoor meer zeggenschap over de manier waarop zorg wordt geleverd en gefinancierd.

De arbeidsmarkt voor zorgpersoneel staat onder druk. Er is momenteel al een tekort aan zorgmedewerkers, en de verwachting is dat dit tekort alleen maar zal toenemen. Ouderen wonen langer zelfstandig, waardoor zij vaker een beroep doen op mantelzorgers en vrijwilligers. Tegelijkertijd wordt verwacht dat het aantal mantelzorgers en vrijwilligers de komende jaren juist zal afnemen.

Er is sprake van dubbele vergrijzing. Dit houdt in dat er niet alleen meer ouderen zijn, maar ouderen gemiddeld ook ouder worden. De gemiddelde leeftijd waarop ouderen echter hulp nodig hebben stijgt niet mee, met als gevolg dat de groep hulpbehoevende ouderen groter en kwetsbaarder is/wordt dan ooit. Naast de dubbele vergrijzing, hebben we te maken met ontgroening: er komen steeds minder jonge mensen bij. Deze combinatie leidt ertoe dat er onvoldoende mensen beschikbaar zijn om de zorg binnen het huidige systeem te kunnen bieden. Desondanks willen we de noodzakelijke zorg blijven leveren aan kwetsbare inwoners. Dit dwingt ons om keuzes te maken in wat we wel en niet kunnen doen. Samenwerking met zorgpartijen en woningcorporaties wordt meer dan ooit cruciaal om de uitdagingen van vergrijzing en ontgroening het hoofd te bieden. Daarnaast moet er een groter beroep worden gedaan op de inwoners en hun netwerk.

Veel zorg wordt aan huis geboden. Verpleeghuiszorg is alleen toegankelijk voor mensen met een zware zorgbehoefte. Ook de zorg voor mensen met een psychische aandoening of mensen met een verstandelijke beperking wordt aan huis geboden. Hierdoor zal in toenemende mate een beroep op Wmo-voorzieningen worden gedaan. Dit draagt bij aan stijgende kosten voor de gemeente.
We zien dat de opvang van aandachtsgroepen steeds meer lokaal in de wijk wordt georganiseerd. Zo kunnen zij zo zelfstandig mogelijk wonen en onderdeel zijn van de samenleving.

Demografische verandering

Het aantal 65-plussers in gemeente Duiven is met 21,2% in Duiven iets boven het landelijk gemiddelde van 20,2%. De komende jaren bereikt de vergrijzing een hoogtepunt met een landelijk gemiddelde van 25,4% in 2040.

Als iets verder naar de toekomst wordt gekeken dan laten de bevolkingsprognoses laten zien dat tot 2040 de bevolking blijft groeien, daarnaast blijft de groep ouderen groter worden als gevolg van de naoorlogse babyboom. Wanneer verder dan 2040 wordt gekeken zien we deze groep ouderen langzaam krimpen en neemt het percentage jongeren in de samenleving toe. Na 2040 is het onzeker of het bevolkingsaantal blijft groeien, er is zelfs een kans op krimp.

HOOFDSTUK 3: INZICHT IN DE WOONZORGOPGAVE

Dit hoofdstuk bestaat uit twee onderdelen. Het eerste deel geeft inzicht in wie de aandachtsgroepen zijn. Het tweede deel geeft inzicht in de huisvestingsopgave van deze aandachtsgroepen.

Wat zijn de aandachtsgroepen

Volgens de Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting moeten gemeenten in hun woonzorgvisie aandacht besteden aan de woonbehoefte van ouderen en een aantal 'aandachtsgroepen', namelijk:

- Mantelzorgverleners en ontvangers
- Mensen met een verstandelijke, lichamelijke of zintuigelijke beperking of psychische kwetsbaarheid die wegens ernstige chronische en medische redenen andere huisvesting nodig hebben
- (Dreigend) dakloze mensen, inclusief uitstroom maatschappelijke opvang, bankslapers en mensen op niet-conventionele woonplekken
- Uitstromers uit beschermd wonen
- Uitstromers uit de klinische geestelijke gezondheidszorg
- Uitstromers vrouwenopvang en slachtoffers mensenhandel
- Uitstromers jeugdzorg (incl. kwetsbare jongeren die uitstromen vanuit jeugdzorg zodra ze 18 worden)
- Uitstromers (jeugd)detentie en forensische zorg
- Uitstappende sekswerkers
- Arbeidsmigranten
- Studenten
- Woonwagenbewoners
- Statushouders

De aandachtsgroepen waar we ons bij de uitvoering van deze woonzorgvisie op zullen richten, zijn de volgende groepen:

- Ouderen
- Mantelzorgverleners en ontvangers
- Mensen met een verstandelijke, lichamelijke of zintuigelijke beperking of psychische kwetsbaarheid die wegens ernstige chronische en medische redenen andere huisvesting nodig hebben
- (Dreigend) dakloze mensen, inclusief uitstroom maatschappelijke opvang, bankslapers en mensen op niet-conventionele woonplekken
- Uitstromers uit beschermd wonen
- Uitstromers uit de klinische geestelijke gezondheidszorg
- Uitstromers vrouwenopvang en slachtoffers mensenhandel
- Uitstromers jeugdzorg (incl. kwetsbare jongeren die uitstromen vanuit jeugdzorg zodra ze 18 worden)
- Uitstromers (jeugd)detentie en forensische zorg
- Uitstappende sekswerkers

De overige aandachtsgroepen nemen we niet specifiek mee in deze woonzorgvisie. Voor deze aandachtgroepen geldt dat het niet vanzelfsprekend is dat er een specifieke zorgbehoefte of ondersteuningsvraag aanwezig is. Ook is voor deze doelgroepen landelijke regelgeving en regionaal beleid van toepassing en worden deze al in onze gemeentelijke processen geborgd.

- Voor arbeidsmigranten is de Wet Goed Verhuurderschap (2023) van toepassing en het 'Huisvestingsbeleid voor internationale werknemers'. In de woonvisies 2021-20230 is hierover opgenomen dat regionale afstemming een goede ontwikkeling is, omdat de huisvesters van arbeidsmigranten zich voor mogelijkheden oriënteren op de hele regio. We erkennen dat wij een

huisvestingsopgave hebben voor deze doelgroep en willen dat de huisvesting van deze groep goed geregeld wordt.
- Voor statushouders geldt het verplichte inburgeringstraject en heeft de gemeente een wettelijke taakstelling als het om huisvesting gaat. Nadere afspraken zijn vastgelegd in de prestatieafspraken met wooncorporatie Vivare. Om de huisvesting van statushouders gelijkmatig te verdelen ten opzichte van andere woningzoekenden, spannen de gemeenten zich in om het aantal verzoeken zoveel mogelijk te spreiden gedurende het jaar.
- De woonbehoefte van de woonwagenbewoners van Duiven is in 2019 in regionaal verband in beeld gebracht. Het woonwagenbeleid is onderdeel van de Woonvisie Duiven 2021.
- Van studenten is in Duiven vrijwel geen sprake en zien wij op dit moment geen huisvestingsopgave.

Sommige van deze aandachtsgroepen hebben recht op voorrang bij een sociale huurwoning. Deze staan opgenomen in de urgentieregeling van de huisvestingsverordening gemeente Duiven 2024. Om onze (kwetsbare) inwoners zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen, is een passend en dekkend aanbod nodig van wonen met begeleiding nodig. Er is sprake van een grote verscheidenheid van inwoners met een psychische kwetsbaarheid en dat geldt ook voor hun woonwensen, een gevarieerd aanbod van woonvarianten is nodig om aan deze wensen te voldoen.

Wat is de huisvestingsopgave?

1. Aandachtsgroepen die in aanmerking komen voor urgentie

De verwachte jaarlijkse vraag naar woonruimte in de GMR en in de gemeente Duiven voor deze aandachtsgroepen zijn in beeld gebracht. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een verdeling op basis van inwonertal[2]. Hierbij zijn de aantallen voor Duiven afgerond en weergegeven in een bandbreedte.

- Mantelzorgverleners en ontvangers
- Mensen met medische urgentie
- Uitstroom uit maatschappelijke opvang
- Uitstromers uit beschermd wonen
- Uitstromers uit de klinische geestelijke gezondheidszorg
- Uitstromers vrouwenopvang en slachtoffers mensenhandel
- Uitstromers jeugdzorg (incl. kwetsbare jongeren die uitstromen vanuit jeugdzorg zodra ze 18 worden)
- Uitstromers (jeugd)detentie en forensische zorg
- Uitstappende sekswerkers
- Statushouders

Naast bovengenoemde groepen zijn er ook (dreigend) daklozen in de regio, die bijvoorbeeld tijdelijk verblijven bij kennissen of familie of bivakkeren in inadequate huisvesting. Om te voldoen aan de landelijke ambitie om het aantal daklozen voor het jaar 2030 terug te brengen naar 0, betekent dit dat in de regio per jaar mensen vanuit deze groep moeten worden gehuisvest. Als ook deze groep naar rato van inwonertal wordt verdeeld over de gemeenten in de regio betekent dit een aanvullende huisvestingsopgave in Duiven. Deze groep overlapt deels met de groep die in de regio in aanmerking komt voor ‘sociale urgentie’.

Jaarlijkse woningbehoefte voor aandachtsgroepen die in aanmerking komen voor urgentie, inclusief sociale urgentie:
Tussen de 50 -70 woonruimtes

[2] Dit is het uitgangspunt voor deze berekening, maar dat is niet perse hoe het daadwerkelijk verdeeld wordt.

2. Overige groepen met een zorg- of ondersteuningsvraag

Naast de groepen die in aanmerking komen voor urgentie voor een sociale huurwoning zijn er ook groepen die vanwege hun zorg- of ondersteuningsvraag behoefte hebben aan een bijzondere woonvorm. Het gaat hierbij niet om een jaarlijkse vraag, maar om de totale toename van de vraag in de periode 2022 - 2030.

Toename van de vraag van mensen met een verstandelijke en lichamelijke beperking (WLZ) en mensen met een psychische kwetsbaarheid (doelgroep Beschermd wonen): Maximaal 25 tot 2030

3. Huisvesting ouderen/ senioren

In het rijksbeleid worden de volgende typen huisvesting voor senioren onderscheiden:

- Nultredenwoning
- Geclusterd wonen voor senioren
- Zorggeschikte woningen[3]

Een groot deel van de senioren woont in een reguliere, niet specifiek voor ouderen bedoelde woning. Vaak is dit de woning waar mensen al jaren wonen. We nemen hier geen uitbreidingsopgave voor reguliere woningen voor senioren op; dit valt binnen de reguliere woningmarktprognoses.

Vraag naar zorg voor ouderen

In opdracht van de provincie Gelderland is onlangs een analyse uitgevoerd om de toekomstige vraag naar zorg voor ouderen in beeld te brengen. Hieronder geven we de verwachte toename van de vraag in de periode 2022-2030 weer voor Duiven. De vraag naar verpleegzorg kan worden ingevuld in een verpleeghuis of intramuraal woonzorgcentrum, maar ook in een zorggeschikte woning, een geclusterde woonvorm voor ouderen of in een reguliere woning. Ook de vraag naar zorg op afroep kan in verschillende woonvormen worden ingevuld.

Zorg op afroep: 120 woonvormen richting 2030

In hetzelfde onderzoek is ook gekeken hoeveel inwoners van Duiven kampen met mobiliteitsbeperkingen. Het huidige aanbod aan aanpasbare en geschikte woningen lijkt ruim voldoende om dit aantal mensen te huisvesten. Niet al deze woningen worden in praktijk echter bewoond door mensen met mobiliteitsbeperkingen.

[3] In de bijlage zijn de bijbehorende definities opgenomen.

Ook is onderzocht welke toename van de vraag naar specifieke woonruimte voor senioren er wordt verwacht. Ook hier gaat het niet om een jaarlijkse vraag naar woonruimte, maar om een uitbreidingsopgave voor de periode 2022 – 2030.

Toename vraag naar ouderenhuisvesting (2022-2030):
- Nultredenwoning: maximaal 325 woningen
- Geclusterd wonen: maximaal 225 woningen
- Zorggeschikte woning /plek woonzorgcentrum: maximaal 65

De opgave is nadrukkelijk meer dan een nieuwbouwopgave. Het is van belang om ook kansen in de bestaande voorraad te benutten: door aanpassing van woningen, het toevoegen van ontmoetingsruimten in bestaande complexen en afspraken over toewijzing. Hierbij is het van belang om te beseffen dat de opgave ouderenhuisvesting een lange termijn opgave betreft. Ouderenhuisvesting bouw je niet voor een kortdurende piek; de behoefte blijft ook na 2030 hoog.

We merken hierbij op dat het verstandig is om *meer* woningen voor ouderen toe te voegen dan de hierboven gepresenteerde aantallen. Dat heeft te maken met het volgende:

- In de raming is voor de vraag naar zorggeschikte woningen gekeken naar het aantal ouderen dat behoefte heeft aan een dergelijke woning vanwege een intensieve zorgvraag (Wlz). Er zijn echter ook ouderen die uit *voorzorg* willen verhuizen naar een zorggeschikte woning, of er willen blijven wonen nadat zijn of haar partner die hier is komen wonen vanwege een Wlz-indicatie is overleden. Om ook aan deze vraag tegemoet te kunnen komen, is het wenselijk om een wat ruimer aanbod te realiseren dan alleen het aantal dat strikt noodzakelijk is voor mensen met een Wlz-indicatie.
- Een deel van het zorggeschikte aanbod moet in de koopsector en particuliere huur worden gerealiseerd. In die segmenten kan minder worden gestuurd op wie er komt wonen. Ook om die reden is er enig ‘overaanbod’ nodig om te zorgen dat alle mensen met intensieve zorgvraag hier een plekje kunnen krijgen.
- Van de huidige voorraad ‘geschikte woningen’ of nultredenwoningen wordt een deel bewoond door mensen *zonder* mobiliteitsbeperkingen. Dat zal ook in de toekomst zo zijn. Het is daarom verstandig om ook in de toekomst te zorgen voor een ruim aanbod aan nultredenwoningen. In veel gemeenten zien we dat er (voorlopig) ruim voldoende nultredenwoningen in de voorraad zijn om het aantal mensen met een mobiliteitsbeperking te kunnen huisvesten. In die gevallen gaat het er dus vooral om na te denken over manieren om ervoor te zorgen dat toegankelijke woningen (vaker) terecht komen bij de mensen die een dergelijke woning nodig hebben.

Disclaimer: We zien deze cijfers niet als een doel op zich. Maar deze cijfers geven wel inzicht in de opgave waar we de komende jaren voor staan.

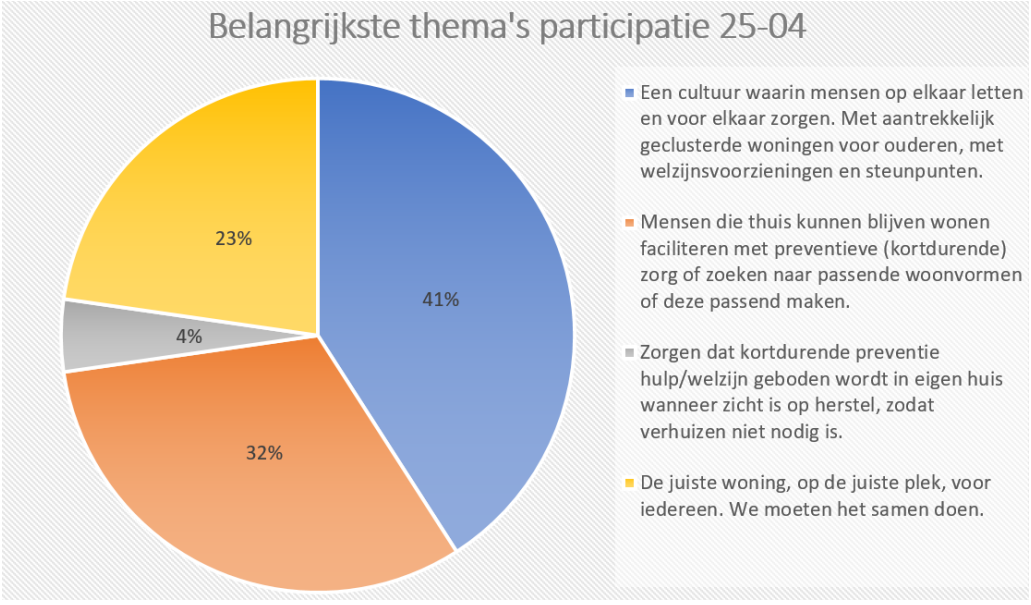
HOOFDSTUK 4: PARTICIPATIE EN UITVOERING

Participatie

De woonzorgvisie is in verschillende fasen tot stand gekomen. Na het verkennen van de landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen hebben we een plan van aanpak opgesteld. Aan de hand van (landelijk) onderzoek, relevante literatuur en diverse (regio) analyses hebben we daarna een analyse gemaakt van de kwantitatieve opgaven op het gebied van wonen, zorg en welzijn. Vervolgens hebben we de kwalitatieve opgaven in kaart gebracht. Dit samen met partners zoals zorg- en welzijnsorganisaties, de woningcorporatie, de ouderenbond en inwoners. Daarna hebben we met onze stakeholders samen ambities geformuleerd en prioriteiten gesteld.

- Eind november 2023 hebben we met de inwoners van de gemeente Duiven gesprekken gevoerd over hoe onze inwoners de woonzorgopgave zien en wat de gemeenten hierover wilden meegeven. Vervolgens hebben we op 23 januari 2023 een bijeenkomst voor beide gemeenten georganiseerd voor de stakeholders. We hebben daarvoor corporaties, zorginstellingen, welzijnsorganisaties en ander woon- en of zorgvertegenwoordigers uitgenodigd. Deze bijeenkomst is gevolgd door een vervolggesprek met bepaalde stakeholders en een extra navraag voor cijfers om een goede indruk te krijgen van de totale opgave.
- Op 25 maart 2024 hebben we opnieuw een stakeholderbijeenkomst georganiseerd, in aanwezigheid van de wethouders van beide gemeenten. In deze bijeenkomst zijn de professionele woon-, zorg- en welzijnsorganisaties van beide gemeenten betrokken om input te geven op vragen als: welke woonwensen leven er vanuit de aandachtsgroepen? Welke voorzieningen zijn er nodig in de buurt? Wat is er nodig om zo lang en prettig mogelijk zelfstandig te kunnen blijven wonen? Wij wilden graag van de deelnemers weten wat hun beeld is bij prettig wonen met de juiste zorg in een passende woning.

De uitkomsten en verslagen van de participatie zijn in bijlage 3 opgenomen. Hieronder worden de belangrijkste thema's vanuit de participatie nader geduid.

Uitvoering

De opgehaalde informatie uit de participatie dient als uitgangspunt om verder uitvoering te geven aan deze woonzorgvisie. De uitkomsten van de participatie vormen de basis om de gesprekken met onze partners aan te gaan en deze te concretiseren in afspraken en te nemen maatregelen.

Deze woonzorgvisie geeft aan 'wat' wij als gemeente willen gaan doen. Voor de uitwerking van onze ambities, is een planmatige werkwijze nodig in samenwerking met onze ketenpartners. Samen met onze partners maken wij afspraken over onze verdere samenwerking, en werken wij de aanpak van de opgaven verder uit. De uitwerking wordt vastgelegd in een uitvoeringsprogramma, dat als aanvulling dient op deze visie. Het uitvoeringsprogramma zal acties bevatten op het gebied van wonen, inrichting van de buitenruimte, maar ook samenleven, welzijn, gezondheid en het inrichten van zorg. Er is dan ook veel overlap met verschillende domeinen en tussen organisaties. Dit betekent actief samenwerken om de gestelde doelen en ambities te halen. Binnen de gemeente, maar ook met onze partners. Kortom, een domein overstijgende aanpak.

Wat willen we meegeven voor de uitvoering?

- Stel gebiedsvisies vast gericht op het versterken van de kwaliteit van de woningen, de kwaliteit en inrichting van de openbare ruimte (groen, spelen en parkeren), de verkeersveiligheid en de aanwezige/bereikbare (zorg)voorzieningen.
- Zorg voor consensus over de opgave, maar blijf niet hangen in analyses.
- Maak gebruik van wat er al is en versterk wat goed gaat.
- Breng doorstroming op gang, verleid mensen tot verhuizing
- Zorg voor een goede verspreiding van het welzijnswerk
- Zorg voor bewustwording van de woonsituatie
- Zorg voor een cultuur waarin voor en met elkaar gezorgd wordt
- Denk na over: wat maakt een thuis?
- Zet in op preventie en een gezond leven
- Mantelzorgers moeten worden gestimuleerd en gemotiveerd, niet gedwongen
- Financiering is vaak onduidelijk, ontschotting is gewenst
- Zorg voor een goede mix van bewoners: vitaal/zorgbehoevend; jong/oud; lichte zorg/langdurige zorg.
- Creëer samen nieuwe oplossingen en nieuwe type woonvormen. Meer geclusterde woonvormen, een community waar naar elkaar wordt omgekeken, ondersteun dit en stel voorwaarden. Denk daarbij aan de inzet van:
    - Een vast aanspreekpunt voor bewoners binnen het complex die bijdraagt aan de gemeenschapszin (hospitality/community manager, coach).
    - Het gebruik van technologie/domotica om een open sfeer te creëren, juist ook voor mensen met dementie.
    - De buurtfunctie van het complex: voorzieningen zijn ook beschikbaar voor buurt-/wijkbewoners.
- Samenwerking is de sleutel; zorg voor het formaliseren van samenwerkingen op projecten en initiatieven voor wonen en zorg, inclusief een overkoepelend overleg met alle stakeholders in de gemeente.
- Werk vanuit een integrale aanpak zodat nieuwe oplossingen worden gevonden
- Bied ruimte voor inwoners initiatieven en oplossingen gericht op inwonersparticipatie zodat de regie bij de inwoners zelf ligt.
- Zorg dat welzijn, de voorliggende voorzieningen, voldoende aanwezig zijn.
- Zorg voor wederkerigheid, een bewoner mag ook iets terug doen voor de gemeenschap

BIJLAGE 1: BEGRIPPENLIJST EN BRONVERMELDING

- BW= Beschermd wonen
- MO= maatschappelijke opvang
- VG= mensen met een verstandelijke beperking
- WLZ= Wet langdurige zorg
- Ketenpartners= gemeente, corporaties, zorg- en welzijnpartners, ontwikkelaars en het zorgkantoor
- WMO= Wet maatschappelijke opvang
- Geclusterd wonen andere doelgroepen= betreft zowel groepswonen als wonen in geclusterde appartementen , met 24- uurs aanwezige en oproepbare begeleiding
- Gespikkeld wonen= wonen in een reguliere (zelfstandige), niet geclusterde woning in de nabijheid van een woonvorm waarvandaan zorg en begeleiding geboden kan worden**.**

Aandachtsgroep	**Definitie / afbakening voor woningtoewijzing met urgentie**	**Bron voor cijfers**
Arbeidsmigranten (short en mid stay)	Onderdaan van een andere lidstaat van de EU die zijn hoofdverblijf niet in NL heeft en in Nederland verblijft om tijdelijke werkzaamheden te verrichten. Heeft betrekking op de woonbehoefte voor tijdelijke arbeidsmigranten, gebaseerd op het aantal werkplekken (binnen de woningmarktregio) dat door tijdelijke EU- arbeidsmigranten wordt ingevuld.	Woonbehoefteonderzoek Companen, GMR 2023
(Dreigend) dakloze mensen	Woningzoekenden die buitenslapen, mensen die verblijven in maatschappelijke opvang (woningzoekenden aan wie wegens dakloosheid een voorziening voor opvang is verleend als bedoeld in artikel 1.1.1, eerste lid, van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015), mensen in niet-conventionele woonplekken vanwege een gebrek aan huisvesting (zoals op een vakantiepark) en mensen die uit nood verblijven bij familie en vrienden. Van deze totale groep worden woningzoekenden aan wie wegens dakloosheid een voorziening voor opvang is verleend als bedoeld in artikel 1.1.1, eerste lid, van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (MO) aangemerkt als urgent woningzoekenden**.**	Schatting o.b.v. CBS statistiek
Mantelzorgers en mantelzorgontvangers	Woningzoekenden die wegens het langdurige en intensieve karakter van de mantelzorg behoefte hebben aan andere woonruimte zodat zij deze kunnen ontvangen of verlenen. Voor de urgentiecategorie zijn in de ministeriele regeling nadere criteria opgenomen voor de minimale afstand tussen mantelzorgontvanger en – verlener, intensiteit van de mantelzorg, verwachte duur, etc.	Urgenties Entree regio 2022 t.b.v. woonzorgvisie Arnhem-Nijmegen
Mensen met een medische urgentie	Woningzoekenden die op grond van ernstige en chronische medische redenen (lichamelijke, verstandelijke of zintuigelijke beperking of psychische kwetsbaarheid of rolstoelafhankelijkheid) andere woonruimte behoeven	Urgenties Entree regio 2022 t.b.v. woonzorgvisie Arnhem-Nijmegen
Sociaal urgenten	Iemand die door een ernstig psychisch of sociaal probleem niet meer in zijn huidige woning kan blijven wonen. Enkel medisch urgenten zijn een wettelijk urgente groep. Deze aantallen worden meegenomen onder de categorie ‘mensen met een lichamelijke, verstandelijke of zintuigelijke beperking of psychische kwetsbaarheid en rolstoelafhankelijken’	
Statushouders	Houders van een verblijfsvergunning als bedoeld in artikel 8, onderdeel a, b, c, of d, van de Vreemdelingenwet 2000, op basis van de gemeentelijke taakstelling bedoeld in artikel 28 van de Huisvestingswet.	Woonbehoefteonderzoek Companen, GMR 2023
Uitstappende sekswerkers	Woningzoekenden die deelnemen aan een programma gericht op duurzaam stoppen met sekswerk waarbinnen begeleiding van sekswerkers plaatsvindt bij het vinden van ander werk, een andere woning of juiste zorg.	Geen betrouwbare cijfers beschikbaar; groep is meegenomen binnen uitstroom MO
Uitstroom (jeugd-)detentie en forensische zorg	Woningzoekenden die een inrichting of voorziening als bedoeld in art 1, onder b, van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen, een penitentiaire inrichting als bedoeld in art. 1, onder b, van de Penitentiaire beginselenwet of een instelling voor forensische zorg als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet forensische zorg verlaten	Geen betrouwbare cijfers beschikbaar; groep is meegenomen binnen uitstroom MO

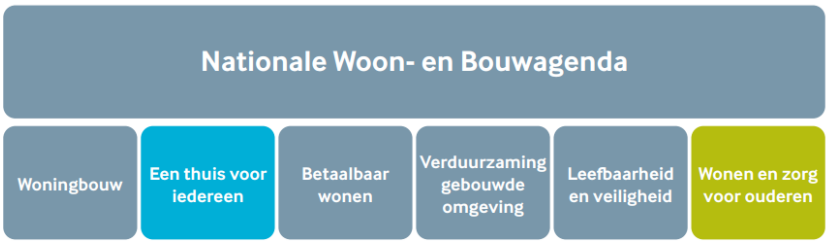
Uitstroom uit Beschermd wonen	Woningzoekenden die een voorziening voor beschermd wonen als bedoeld in artikel 1.1.1, eerste lid, van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 verlaten	Woonbehoefteonderzoek Companen, GMR 2023
Uitstroom uit jeugdzorg met verblijf	Woningzoekenden die de leeftijd van achttien jaar maar niet de leeftijd van drieëntwintig jaar hebben bereikt en die een accommodatie, gesloten accommodatie of voorziening voor pleegzorg als bedoeld in artikel 1.1 van de Jeugdwet verlaten.	Woonbehoefteonderzoek Companen, GMR 2023
Uitstroom uit klinische GGZ	Woningzoekenden die een verblijf in een instelling als bedoeld in artikel 1.1.1 van de Wet langdurige zorg verlaten waar zij geneeskundige geestelijke zorg ontvingen of woningzoekenden die in verband met geneeskundige zorg als bedoeld in artikel 10, onderdeel g, van de Zorgverzekeringswet in een instelling verbleven in verband met zorg zoals psychiaters en klinisch-psychologen die plegen te bieden en deze verlaten.	Geen betrouwbare cijfers beschikbaar
Uitstroom uit Maatschappelijke opvang (MO)	Woningzoekenden aan wie wegens dakloosheid een voorziening voor opvang is verleend als bedoeld in artikel 1.1.1, eerste lid, van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (MO) worden aangemerkt als urgent woningzoekenden.	Woonbehoefteonderzoek Companen, GMR 2023
Uitstroom vrouwenopvang / huiselijk geweld	Woningzoekenden die een voorziening voor opvang als bedoeld in artikel 1.1.1 eerste lid van de Wmo 2015 verlaten voor slachtoffers van huiselijk geweld of mensenhandel en die daar verbleven omdat zij door problemen van relationele aard of geweld hun woonruimte hebben moeten verlaten.	Indicatie Moviera (geen actuele regionale of lokale cijfers beschikbaar)
Woonwagenbewoners	Woningzoekende die wil wonen in een woonwagen en voor wie het wonen in een woonwagen onderdeel uitmaakt van diens culturele identiteit doordat deze persoon zelf of zijn ouders of grootouders in een woonwagen hebben gewoond.	Woonbehoefteonderzoek Companen, GMR 2023
Levensloopgeschikte woning	Een zelfstandige woning die geschikt is voor bewoning in alle levensfases met minimale fysieke inspanningen en minimale kans op ongevallen. De woning voldoet aan de richtlijnen voor een levensloopgeschikte woonruimte zoals omschreven in bijlage 2 van de regionale huisvestingsverordening. Verschil met een ‘nultredenwoning’ is dat een woning ook als ‘levensloopgeschikt’ kan worden aangemerkt als er een traplift kan worden aangebracht om zo de woonkamer, keuken, toilet, hoofdslaapkamer en badkamer met elkaar te verbinden indien deze niet op één woonlaag liggen.	Regionaal Afsprakenkader huisvesting aandachtsgroepen GMR 2024
Nultredenwoning	Een woning die geschikt is voor ouderen of andere zorgvragers met een (lichte) lichamelijke beperking. De woning is zowel intern als extern toegankelijk. Dat betekent dat de woning te bereiken is zonder trap te lopen (extern toegankelijk) en keuken, badkamer, toilet en minimaal 1 slaapkamer zonder trappen te bereiken (intern toegankelijk).	Woonbehoefteonderzoek Companen, GMR 2023 / Afsprakenkader huis-vesting aandachts-groepen GMR 2024
Geclusterd wonen voor senioren	Woningen die deel uitmaken van een complex of groep van (minimaal vijf) woningen waar overwegend ouderen wonen. De woningen zijn levensloopgeschikt. De inrichting van het complex is bij voorkeur dementievriendelijk en gericht op sociaal contact en gemeenschapsgevoel. Er is een ontmoetingsruimte inpandig of in de directe nabijheid.	Woonbehoefteonderzoek Companen, GMR 2023 / Afsprakenkader huisvesting aandachtsgroepen GMR 2024
Zorggeschikte woning	Zelfstandige woningen in een geclusterde woonvorm die zo ingericht zijn dat hier goed verpleegzorg geleverd kan worden. Zorggeschikte woningen gelden als alternatief voor traditionele verpleeghuisplekken. Ze zijn rolstoel- of rollatorgeschikt, met voldoende ruimte bij de entree, in de toiletruimte en in de badkamer. Ze kunnen onderdeel zijn van een complex waar alle bewoners gebruik maken van Wlz-zorg, maar ook van een geclusterde woonvorm waar ook mensen zonder Wlz-indicatie wonen. Vanwege Rijksbeleid mag het aantal intramurale verpleeghuisplekken de komende jaren nauwelijks verder stijgen. De stijging van de vraag naar plekken waar Wlz-zorg kan worden geleverd, zal dus voor een groot deel moeten worden opgevangen in zorggeschikte woningen. De zorg wordt dan extramuraal geleverd.	Woonbehoefteonderzoek Companen, GMR 2023 / Afsprakenkader huisvesting aandachtsgroepen GMR 2024

BIJLAGE 2: RELATIE TOT BESTAAND BELEID

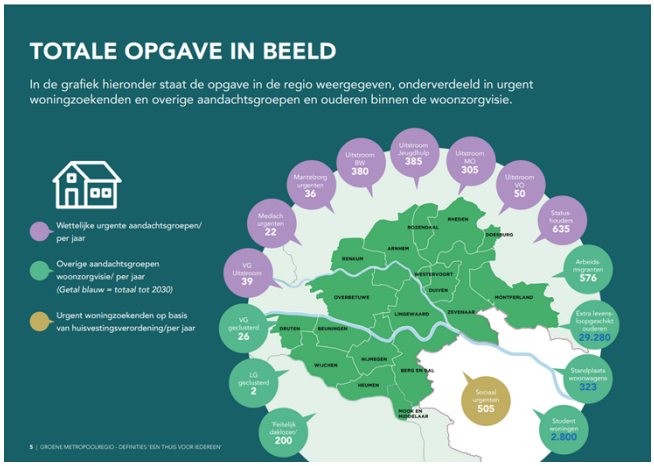
Landelijk

De basis voor de woonzorgvisie ligt in het Rijksprogramma ‘een thuis voor iedereen’ (mei 2022) van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en “Wonen en zorg voor ouderen”. Dit heeft als doel te zorgen voor voldoende betaalbare woningen voor alle aandachtsgroepen, met een evenwichtige verdeling over gemeenten en met de juiste zorg, ondersteuning en begeleiding. Een van de ‘pijlers’ van dit programma is dat gemeenten een visie hebben op wonen en zorg.

Figuur 1 Programma’s Nationale Woon- en Bouwagenda

Regionaal

De totale opgave voor de Groene Metropool Regio in beeld gebracht door de GMR

Hoe zorgen we ervoor dat in verschillende delen van de regio een ‘eerlijk deel’ van de opgave terechtkomt? Dit is van belang voor behoud van veerkracht en draagkracht in wijken; juist in de kwetsbaarste wijken in een regio. In de regionale woonzorgvisie zijn uitgangspunten en leidende principes vastgesteld die gemeenten vertalen naar lokale keuzes of beleid. In elk geval komen aan de orde:

- Een evenwichtige verdeling van aandachtsgroepen over de regio (extra huisvesting, woonruimteverdeling en aansluiten bij afspraken over uitstroom).
- Eenduidige definities in de regio.
- Handvatten voor samenwerking tussen partijen in de regio.
- Handvatten voor realisatie van huisvesting voor aandachtsgroepen (innovatieve voorbeelden, ook in de marktsector en bestaande voorraad).

Subregionaal de Liemers

Om een gelijkwaardige gesprekspartner te zijn voor de andere (grote) gemeenten in de Groene Groei Regio is het wenselijk dat de Liemers (Duiven, Westervoort, Doesburg en Zevenaar) zo veel mogelijk op een lijn zitten. De Liemerse gemeenten hebben daarom in 2020 gezamenlijk een inventariserend onderzoek uit laten voeren door Compaenen naar vraag en aanbod van een aantal aandachtstrepen. Op basis daarvan maken ze nu allen een lokale woonzorgvisie. De Liemerse gemeenten houden elkaar hierin wel vast en kijken ook samen hoe binnen de Liemers invulling kan worden gegeven aan de opgave.

Lokaal

Bij het opstellen van de lokale woonzorgvisie gaan we uit van de kaders die er lokaal al liggen, zoals uitgangspunten vanuit het collegeakkoord, de woonvisie, prestatieafspraken, onderzoeken die daaraan ten grondslag liggen en ander relevant beleid.
Er is een duidelijke relatie tussen het aantal woningen dat ingezet wordt voor aandachtsgroepen en de nodige inzet voor zorg en begeleiding. Dit vraagt om een goed samenspel tussen gemeenten, woningcorporaties en zorg- en welzijnsorganisaties Zij spannen zich gezamenlijk in om voldoende passende zorg én begeleiding te kunnen bieden.

Afbakening van doelgroepen

Indeling aandachtsgroepen Het programma ‘Een thuis voor iedereen’ richt zich op de aandachtsgroepen. Deze groepen kunnen op verschillende manieren worden ingedeeld:

- Aandachtsgroepen: Bepaalde groepen mensen hebben het extra moeilijk bij het vinden van passende en betaalbare woningen. Het gaat om mensen die zich in een kwetsbare situatie bevinden of een specifieke woonbehoefte hebben. Een deel van deze groepen heeft om passend te kunnen wonen daarbij zorg en ondersteuning nodig. Deze aandachtsgroepen zijn in het adviesrapport ‘Een thuis voor iedereen’ beschreven.
- Ouderen: Vanwege hun behoefte aan zorg en ondersteuning wordt deze groep in één adem genoemd met de andere aandachtsgroepen. In het programma ‘Wonen en Zorg voor ouderen’ zijn voor deze groepen woonproducten gedefinieerd en cijfermatig berekend.
- Wettelijke urgentiecategorieën: Dit zijn de groepen waarvoor verplichte urgentie gaat gelden, wanneer de Wet versterking regie volkshuisvesting van kracht wordt. Deze groepen zijn smal gedefinieerd. Het is immers het uitgangspunt dat urgentie alleen geldt voor mensen in de meest kwetsbare positie.
- Lokale urgentiecategorieën: Dit zijn groepen die gemeenten aanvullend op de beoogde wettelijke urgentiecategorieën als urgentiecategorie in hun verordening kunnen opnemen. Veel gemeenten hebben in hun huisvestingsverordening bijvoorbeeld stadsvernieuwingsurgenten of sociaal urgenten opgenomen als urgentiecategorie.
- Statushouders: Hoewel de wetgeving niet voorschrijft dat statushouders urgentie behoren te krijgen, zullen zij veelal voorrang op woningen moeten krijgen om aan de wettelijke taakstelling te kunnen voldoen. Die voorrang mag alleen worden verleend als dit wordt vastgelegd in de urgentieregeling van een huisvestingsverordening.

BIJLAGE 3: VERSLAGEN PARTICIPATIEBIJEENKOMSTEN

Dorpsgesprek 30 november 2023
SWOT analyse dorpsgesprekken Duiven over woonzorg

Sterktes:
- Zorgen voor elkaar, naar elkaar omkijken. Elkaar spreken en al pratend een afspraak maken of elkaar in de gaten te houden
- Smiley-actie in corona tijd (laten weten met smiley's hoe een persoon zich voelt)
- Goede dingen jeugd: Horsterpark: aangewezen plek voor graffiti, opvang Eilandgroep, matchmakers (repair café idee).

Zwaktes
- Men zegt niets meer tegen elkaar. Jongeren zijn niet meer te vergelijken met hoe wij zelf jong waren. Brutaal gedrag/ klap in gezicht. Van twee kanten komen. Goed voorbeeld, doet goed volgen.
- Het station is een hangplek voor jongeren. Deze plek wordt vermeden.
- Een sociaal loket wordt gemist.

Kansen
- Luisteren
- Ontmoetingsplek creëren. Zowel in stenen (een gebouw) als in activiteiten om deze ontmoeting mogelijk te maken.
- Het begint bij de jeugd. MDT: maatschappelijke diensttijd. Vanuit school respect en normen en waarden meegeven.
- Wat kunnen we zelf doen? We hebben invloed op wat we zelf doen.
- Geef de jeugd een hangplek. Zichtbaar maken van positieve verhalen over hangjongeren. Maak contact/ zorg voor een praatje.
- Ga naar de mensen toe!!!!
- Een hulplijn. Een buurtvader. Een postbode kan ook een mooie rol spelen.

Bedreigingen
- Statushouders brengen wel een andere cultuur mee: overlast eten, honden die niet geaccepteerd worden. Dan moet de gemeente in beeld komen.
- Ontmoeten vergt een bepaalde organisatie. Wel veel regels tegenwoordig.
- Verwacht niet dat veel mensen dit aankunnen. Probeer meer in 1 op 1 situaties te denken: maatjes-project.
- Ontmoeten/ samenkomen versus individualisering.

Belangrijkste conclusies:
De kern ligt in de vereniging/ verbinden/ ontmoeten.
Bij wie ligt de oplossing: De een zegt de gemeente, de ander zegt de wijk. Afhankelijk van waar je woont. In de ene wijk is een andere aanpak gewenst dan in een andere.

Beknopt verslag van 23 januari 2024
Stakeholdersbijeenkomst Woonzorgvisie over duiding cijfers
De Stek Duiven: 14.30- 17.00 uur

De input van deze bijeenkomst is verwerkt in de visie zelf en dit verslag wordt als bijlage aan de woonzorgvisies toegevoegd.

Doel van deze bijeenkomst is om, op basis van de cijfers en gegevens die we hebben, een gezamenlijk beeld te krijgen van de opgave. Welke cijfers en gegevens hebben wij als gemeente en kloppen deze met jullie ervaringen/ kennis/ informatie. Wij hebben de cijfers voornamelijk gebaseerd op de Companen rapporten: Huisvestingsopgave wonen met zorg De Liemers (juni 2021), het Woonbehoefteonderzoek 2022 (maart 2023) en beide woonvisies Duiven en Westervoort.

Deelnemers:
- Sante partners
- RIBW AVV
- Zozijn
- Raad voor het sociaal domein Duiven
- 1stroom
- Vluchtelingenwerk Duiven
- Bestuur KBO Gelderland
- Gehandicaptenraad Duiven

Presentatie door projectleider:

In drie groepen zijn we vervolgens uiteen gegaan en zijn de verschillende aandachtsgroepen besproken aan de hand van een aantal vragen:
1. Bij de huisvesting van welke aandachtsgroepen bent u betrokken?
2. Wat vindt u van de cijfers?
3. Hebben de gemeenten een realistisch beeld?
4. Komt dit overeen met de opgave die uw organisatie ziet? In welke opzichten wel of niet?
5. Welke opgave brengt dit met zich mee voor 2030?
   - Wat vraagt dit voor ondersteunende zorg en dienstverlening aan huis?
   - Wat vraagt dit voor ondersteunende zorg en dienstverlening binnen de wijk?
6. - Wat doen jullie nu al aan huisvesting, ondersteunende zorg en dienstverlening?
   - Wat doen jullie niet aan huisvesting, ondersteunende zorg en dienstverlening en is daar een reden voor?
7. Welke rol zien jullie vanuit jullie uw organisatie bij de huisvestingsopgave van de aandachtsgroepen?
8. Is er nog iets wat je kwijt wil, of iets wat wij hebben gemist?

GGZ/ Verstandelijk gehandicapten:
- De cijfers voor Westervoort zijn herkenbaar en relatief gezond; voor Duiven worden de cijfers gezien als knelpunt.
- De opgave is helder; de haalbaarheid is niet makkelijk
- Dit betekent bouwen, woningen beschikbaar maken, in de tussentijd zorg inzetten. Liemers breed kijken naar oplossingen.

- Aan ondersteunende zorg en dienstverlening aan huis betekent dit een betere samenwerking en de middelen om in zware casuïstiek de juiste zorg te bieden.
- In de wijk betekent dit zorg en ondersteuning vanuit welzijnswerk , bemoeizorg, mogelijk wijkgerichte zorg, goede samenwerking en goede back up.
- Sante springt bij waar nodig, herstel gemeenschap. Gemeente zet ambulante hulpverlening in.

Ouderen & mensen met een lichamelijke beperking:

- De cijfers zijn niet onverwacht, maar zeer zorgelijk. Naar alle waarschijnlijkheid wel realistisch.
- De opgave betekent meer doorstroming op gang brengen, lobbyen voor minder regelgeving om versnelling woningbouw mogelijk te maken (gespecificeerd of niet), beleid maken hoe om te gaan met (toenemende) ontwikkelingen richting 2040 (zoals bijvoorbeeld ten aanzien van dementie).
- Richting 2030 zou de inzet moeten zijn: meer bouwprojecten starten, containerwoningen en modulair/ circulair bouwen.
- Aan ondersteunende zorg en dienstverlening aan huis betekent dit inzet van buurtzorg: Santé, Zozijn, Woonzorg, Vivare.
- Binnen de wijk zullen de voorzieningen zo goed mogelijk behouden moeten blijven (dorpshuizen, verenigingen, sportschool etc.).
- KBO wil als seniorenorganisatie lobbyen in Den Haag, bij de provincie en gemeenten.

Statushouders

- De cijfers zullen hoger worden dan nu als taakstelling is aangegeven vanwege de restopgave vanuit 2023.
- Het gaat niet alleen om de cijfers, maar om de verhalen achter de cijfers (de mens).
- Vraag is wat te doen met de opgave voor asielzoekers en Oekraïners. Het gaat dan wel niet om regulier te bouwen woningen, maar meer om opvangplekken. Goed om hier ook duidelijkheid over te geven als we het over cijfers hebben.
- De opgave wordt steeds groter in verband met demografische ontwikkelingen, Oekraïners worden ook ouder. Er is een trend aan scheidingen onder statushouders.
- Goed om aan te geven dat regionale keuzes lokale effecten hebben.
- Als opgave richting 2030 wordt gezien een betere samenwerking en meer integraal. Wens voor een “centrum” voor meerdere soorten (bijzondere)
  opvang/ huisvesting.
- Budgetten voor 1persoons opvang statushouders kloppen niet, behoefte aan doorstroomwoningen voor 1 persoon die wacht op gezinshereniging.
- Meer inzet preventief (voorlichting en uitleg en langere begeleiding) dan repressief.
- Meer passende huisvesting gewenst (maatwerk).
- Praat eens met de “Kerk voor nu” over hun campusidee.

Per groep is gevraagd om een terugkoppeling te geven en onderstaande onderwerpen kort even te benoemen.

- Wat viel op?
- Wat brengt de opgave met zich mee/ randvoorwaarden?
- Waarover was er discussie/ verschil van inzicht?
- Wat willen jullie ons meegeven?

Reacties:
Algemeen

- Graag voor vervolgbijeenkomst zorgen dat de woonpartners erbij zijn

Statushouders:
- Het is goed om te kijken of er naast de corporaties ook particuliere verhuurders zijn die aandachtsgroepen willen huisvesten?
- Is het niet belangrijk om de nut en noodzaak van deze opgave meer duidelijk te hebben en hierover de minister te bevragen en om uitleg te vragen.
- Voor statushouders geldt aandacht voor alleenstaanden en gezinsherenigingen met na reizigers. Vraagstuk Oekraïners hier ook bij meenemen? En wat gaat de Spreidingswet betekenen voor de huisvesting van asielzoekers?
- Story-telling is gewenst: wie is de persoon achter de statushouder. Meer aandacht aan geven dan aan kwantitatieve cijfers.

GGZ:
- Uitstroom uit de GGZ en BW ziet echt op 2 verschillende “producten”
- Wat willen we nog meer weten aan cijfers?

Ouderen:
- Discussie speelt of ouderen een deel van hun woning ter beschikking moeten stellen.

Iedereen wordt hartelijk bedankt voor hun aanwezigheid en er wordt gewezen op de vervolgbijenkomst die meer zal gaan over de oplossingsrichtingen voor de woonzorgvraagstukken. De uitnodiging hiervoor volgt op korte termijn.

Beknopt verslag van 25 maart 2024
Stakeholdersbijeenkomst Woonzorgvisie
De Ogtent Duiven

De input van deze bijeenkomst is verwerkt in de visie zelf en dit verslag wordt als bijlage aan de woonzorgvisies toegevoegd.

Doel bijeenkomst 25 maart 2024:
Zowel de gemeente Duiven als Westervoort staan voor de taak om een woonzorgvisie te schrijven. We vinden het belangrijk dat deze integraal is en breed gedragen wordt. Eind november 2023 hebben dorpsgesprekken plaatsgevonden met onze inwoners. In januari hebben we met onze woon- en zorgpartners een beeld gekregen van de opgave voor de gemeente, qua aantallen woningen en randvoorwaardelijke zaken op het gebied van zorg, leefbaarheid en welzijn. In deze bijeenkomst worden de professionele woon-, zorg- en welzijnsorganisaties betrokken om input te geven op vragen als: welke woonwensen leven er vanuit de aandachtsgroepen? Welke voorzieningen zijn er nodig in de buurt? Wat is er nodig om zo lang en prettig mogelijk zelfstandig te kunnen blijven wonen? Wij willen graag van de deelnemers weten wat hun beeld is bij prettig wonen met de juiste zorg in een passende woning.

Deel 1: Dit deel bestaat uit een kort interview met de betrokken wethouders.

- Wethouder Jan Derksen (Westervoort) geeft aan dat hij het belangrijk vindt om goed na te denken over de draagkracht van in de wijk.
- Wethouder Johan Goossens (Duiven) benadrukt dat we voor een grote opgave staan, niet alleen qua huisvesting maar ook omdat de overheid flink gaat schrappen in het gemeentefonds. Belangrijk is dat we daarom een scherpe en gedragen woonvisie maken.
- Wethouder Geert-Jan Schrijner (Duiven) vindt het bij een woonzorgvisie belangrijk dat deze oog heeft voor alle inwoners. We willen dat onze gemeente een prettige gemeente blijft om te wonen, werken en verblijven en daar waar het minder prettig verloopt er voor zorgen dat het beter wordt.

Deel 2 & 3: We werken in 2 groepen aan thematafels. Eerst worden dromen opgehaald. Hoe ziet het ideale plaatje eruit? Na de pauze, in het 3e deel wordt aan de deelnemers gevraagd om mee te denken in oplossingsrichtingen: wat hebben we nodig? Alle adviezen zijn natuurlijk welkom.
De thema's zijn:

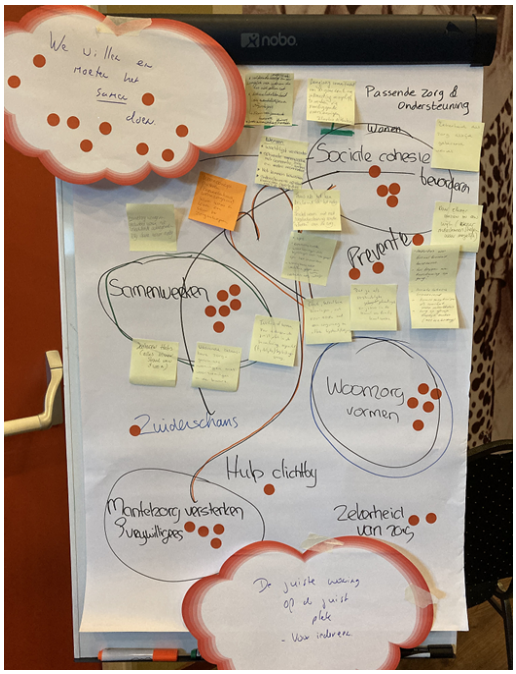
1. **Wonen**
   We willen ervoor zorgen dat er voldoende passende en aantrekkelijke woningen en woonvormen zijn voor alle aandachtsgroepen.
2. **Passende zorg en ondersteuning**
   We willen dat inwoners op een prettige en veilige manier, in voldoende gezondheid, langer zelfstandig kunnen blijven wonen
3. **Leefbaarheid**

We willen dat alle inwoners veilig, prettig en gezond in elkaars nabijheid leven. Een samenleving waarin iedereen mee kan doen.

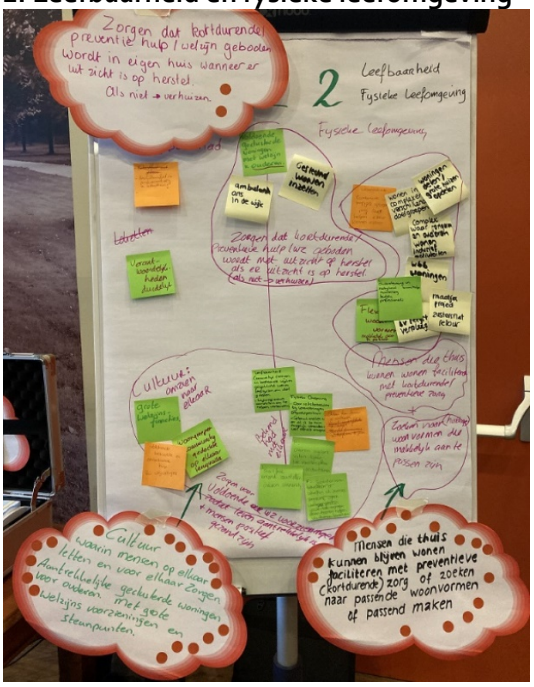
4. **Fysieke omgeving**
   We willen een leefomgeving die duurzaam, sociaal, veilig, gezond en toegankelijk is voor iedereen.

Deze vier thema's zijn verdeeld over twee tafels.

Tafel 1: Passende zorg en ondersteuning

Tafel 2: Leefbaarheid en fysieke leefomgeving

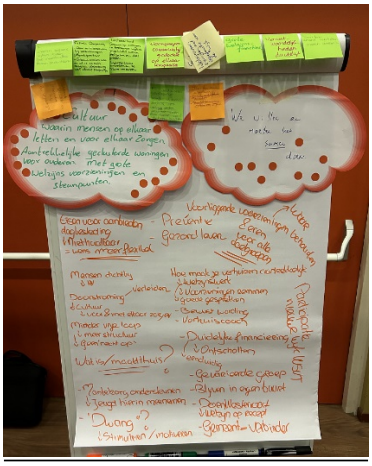
Er zijn vijf dromen geformuleerd vanuit de twee tafels. Tegelijkertijd worden knelpunten vanuit eigen ervaringen gedeeld en door andere deelnemers herkend. Gevraagd wordt om de dromen ook te prioriteren d.m.v. stickers te plakken. Daaronder worden in het derde deel de oplossingen en ideeën geschreven.

De meest geprioriteerde droom was:
Droom 1: Een cultuur waarin mensen op elkaar letten en voor elkaar zorgen. Met aantrekkelijk geclusterde woningen voor ouderen, met welzijnsvoorzieningen en steunpunten.
Deze droom is in ronde 3 verder uitgewerkt. Hierbij zijn de volgende ideeën, knelpunten en adviezen meegegeven[4]:

- Voorliggende voorzieningen behouden en eren voor alle doelgroepen
- Breng doorstroming op gang, verleid mensen tot verhuizing
- Zet een verhuiscoach in
- Zorg voor een goede verspreiding van het welzijnswerk
- Zorg voor bewustwording van de woonsituatie
- Zorg voor een cultuur waarin voor en met elkaar gezorgd wordt
- Denk na over: wat maakt een thuis?
- Eisen voor dagbesteding zijn niet haalbaar, wens = meer flexibel te maken
- Zet in op preventie en een gezond leven
- Mantelzorgers moeten worden gestimuleerd en gemotiveerd, niet gedwongen

[4] Dubbelingen zijn in dit verslag zo goed mogelijk weggelaten

- Gemeente is de verbinder
- Financiering is vaak onduidelijk, ontschotting is gewenst
- Doen-Westervoort= welzijn op recept
- Participatie nieuwe wijk Westervoort

Droom 2: Mensen die thuis kunnen blijven wonen faciliteren met preventieve (kortdurende) zorg of zoeken naar passende woonvormen of deze passend maken.

Community:

- Plekken voor ontmoeting, (onbetaalde) sport
- Jeu de Boeles baan aanleggen
- Vergroot de kans dat bewoners elkaar tegenkomen, moestuin
- Zorgzame wijken
- Betrek de plaatselijke ondernemers
- Ondersteuning in nabijheid, mantelzorg, buddy's en professionals
- Keuzevrijheid met eigen regie
- Zorgen dat buren kunnen helpen i.p.v. de zorg van de professionals over te nemen
- Inventariseer oplossingen elders
- Ruwaard (Oss) als voorbeeld
- Instituut voor Publieke Waarden
- Meer geclusterde woonvormen, een community waar naar elkaar wordt omgekeken, ondersteun dit en stel voorwaarden.

Deze droom is ook nader uitgewerkt in deel 3.
Om deze droom te realiseren moeten we inzetten op drie elementen: Verbinden van talenten, passende woonvormen en toekomstgerichte organisatie van de zorg.

Verbinden van talenten:

- Wonen in complexen met verschillende doelgroepen
- Kijk naar de talenten van de aandachtsgroepen, wat kan iemand bijdragen?
- Organiseer activiteiten
- Combineer leeftijdsgroepen, jong/oud, die elkaar kennen en helpen
- Verbind de diverse woonvormen, zorg ervoor dat een buurt gespikkeld is
- Met gespikkeld wonen kun je werken aan een zelfredzame buurt. Kijk met de buurt wat daarvoor nodig is. Hier ligt een taak voor welzijn.

Woonvormen:

- Woning delen
- Splitsen grote woningen
- Flexibele woonvormen
- Kijk naar leegstand van verpleeghuizen

- Kantoorpanden ombouwen tot appartementen
- samenwerken corporaties gemeente, ontwikkelaars en welzijnsorganisaties
- Maatjesproject
- Zusterflats retour

Wat is hiervoor nodig?

- Begrijp elkaars perspectief: we hebben vaak een blinde vlek voor de problemen/ werkzaamheden/ belangen van andere organisaties
- Betrek buurthuizen, opbouwwerk en wijkagent: zij zijn de ogen en oren van de wijk
- Informatie delen
- Ga samen naar probleemgezinnen
- Gezamenlijk meldpunt overlast/ achter de voordeur problematiek

Toekomstgerichte organisatie van de Zorg:

Wat moet gebeuren?

- Er zijn perverse financiële prikkels en er is veel te weinig personeel om zorg in de huidige vorm te kunnen blijven leveren,
- Zorg voor participatie zoals in een hospice en zet in op vrijwilligers
- Stimuleer initiatief van bewoners (in een tehuis)/betrokkenen
- Dat betekent een stevige verandering: een omkering: de familie blijft zorgen voor de client die naar en verzorgings(huis) gaat. De verzorging past zich dus aan, aan de wensen/ manier van de bewoner in plaats van de huidige werkwijze (familie en bewoner passen zich aan, aan de structuur van tehuis en familie zorgt niet meer).
- Dat betekent loslaten kaders van opleidingsniveau en lossere kwaliteitskaders (want met bewoners en familie bepaal je de kwaliteit).
- Dat betekent ook ontschotten in financieringsmodel en het loslaten van productiefinanciering.
- Resultaat is een nieuwe professionaliteit.

Wie moet dit oppakken?

- Zorg voor regie op het proces van de verandering van loslaten kaders en wegnemen financiële prikkels. De gemeente moet hierin de leiding nemen. Essentiele partners zijn: zorgkantoor en partners die met de verandering willen experimenteren/ proefdraaien.
- Zorg daarnaast voor regie op het proces in de tehuizen 'van zorg naar cliënt', dat wil zeggen de omkering/ de nieuwe professionaliteit. Stimuleer initiatieven, zet een aantal pilots op.
- Zorg als gemeente voor de juiste schaapgrootte, want alleen dan kan je doorzettingsmacht krijgen.

De dromen 3 tot en met 5 zijn niet verder uitgewerkt in deel 3, maar de opmerkingen vanuit deel 2 worden hieronder wel benoemd.

Droom 3: zorgen dat kortdurende preventie hulp/welzijn geboden wordt in eigen huis wanneer zicht is op herstel, zodat verhuizen niet nodig is.

- Mensen die thuis wonen ondersteunen met kortdurende preventieve zorg
- Huidige woonvormen hierop aanpassen
- Zorgen voor voldoende woonzorgvoorzieningen zodat het leven aantrekkelijk is en mensen positief en gezond zijn
- Cultuur = omzien naar elkaar en bekend zijn met elkaar
- Betrek de mensen bij verandering als gesprekspartner
- Maak gebruik van wat er als is, zo min mogelijk verandering van sociale omgeving
- Gesteund wonen

Droom 4 & 5: de juiste woning, op de juiste plek, voor iedereen. We moeten het samen doen.

- Versterk en ondersteun mantelzorgers
- Zet in op wonen en zorgvormen
- Zorg voor zekerheid in de zorg
- Stel wijkregisseurs aan om te verbinden
- Maak mantelzorgwoningen makkelijker
- Lever zorg daar waar nodig
- Geclusterd wonen met verschillende achtergronden
- Senioren hubs (alles bereikbaar binnen 400 m)
- Sleutelfiguren (koplopers in de buurt die een oogje in het zeil houden)
- Woongroepen, community waar men op elkaar kan terugvallen
- Welzijnsvoorzieningen met regiefunctie voor de wijk
- Geclusterde woonvormen met aantrekkelijke dagbesteding
- Zorg dat alle verantwoordelijkheden duidelijk zijn
- Denk na over betaalbaarheid en doorstroming
- Bevorder sociale cohesie
- Ontwikkel concepten voor buurtzorghuizen
- Maak zorg op afroep mogelijk (met achtervang)
- Voldoende betaalbare geschikte woningen met voorzieningen in de buurt
- Inclusief wonen voor iedereen, juiste plek in de samenleving, ongeacht de (tijdelijke) begeleidingsvraag.
- Dat als je verstandelijk beperkt bent je enigszins in buurt van je familie kan wonen

***Niet opgeschreven, maar wel gehoord en goed om te benoemen zijn de volgende opmerkingen en hartenkreten*:**

- Er zijn zoveel verschillende organisaties voor verschillende doelgroepen
- De samenwerking tussen zorg en vrijwilligers loopt moeilijk
- De betrokkenheid van familieleden en mantelzorgers moet beter gefaciliteerd worden
- Soms kan de familie/mantelzorg van een gehandicapt kind niet eens in de buurt wonen. Dit geeft schrijnende situaties.
- We moeten beter op de wachtlijsten kunnen inspelen, meer flexibiliteit creëren
- Ik moet wel 3 x op een dag "nee" verkopen, terwijl de mensen huilen aan de telefoon.
- Laten we alstublieft niet de bestaande voorzieningen gaan afbreken.
- Als je ergens wilt wonen, mag er best sprake zijn van een bepaalde wederkerigheid.
- Laten we vooral zorgen dat welzijn, de voorliggende voorzieningen, voldoende aanwezig zijn.

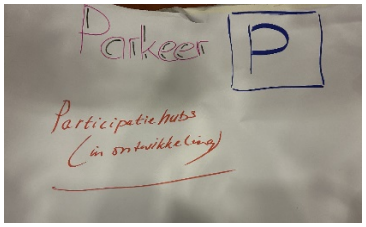
Na de pauze (in deel 3) is een 3e thematafel toegevoegd: Flexwonen

Gemeente is voornemens om in de Biezenkampen 100 flexwoningen te plaatsen. In samenwerking met Vivare en RaboSmart Builds. Hierbij denken we aan een mix van doelgroepen en prijssegmenten (sociale huur en middenhuur). De vraag aan de deelnemers is:

Flexwonen: Wat is er nodig om hier een sterke gemeenschap van te maken?

- Zorg voor wederkerigheid, een bewoner mag ook iets terug doen voor de gemeenschap

- Huurtoeslag moet mogelijk zijn
- Denk na over de type huurcontracten
- Zorg dat de juiste begeleiding vooraf geborgen is
- Mix sociaal en middenhuur
- Hofjes
- Beschermd wonen heeft veel begeleiding nodig. Zijn al vaker verhuisd, behoefte aan een stabiele omgeving. Flexwoningen kan onzekerheden met zich meebrengen. Misschien werken met een vast huurcontract.
- Niet iedereen is geschikt om daar te wonen
- Selectie aan de voorkant, motivatiebrief (juridisch uitzoeken, Nijmegen heeft dit gedaan)
- Koppel welzijn, mensen die achter de deuren komen
- Verdeling hoeft niet 30 sociaal/ 70 middenhuur te zijn, kan ook 50/50
- Zorg voor ontmoetingspunten
- Betrek de naastgelegen sportverenigingen voor activiteiten
- Koken verbindt
- Zet niet teveel jongeren bij elkaar, geen verslaafden en niet teveel mensen met gedragsproblematiek
- Zorg voor een aanspreekpunt of persoon die 24/7 bereikbaar is, voor de inwoners en de omwonenden
- Groepswoningen
- Gezamenlijk moestuin
- Activiteitencentrum
- Zorg voor niet teveel verloop
- Zorg voor aanpasbaarheid in de woning
- Een veranda voor het huis bevordert de sociale cohesie.
- Deel auto's en vervoersmiddelen
- Zorg voor een mooie uitstraling
- Maak duidelijk dat de kwaliteit van de woning hoog is en permanent. De bewoner kan ook een permanente bewoner zijn, alleen de plek is flexibel

Alle aanwezigen worden hartelijk bedankt voor de waardevolle inbreng die is gegeven. Afgesproken wordt dat dit verslag wordt toegezonden en dat de aanwezigen in de gelegenheid worden gesteld om aanvullingen te gegeven en of opmerkingen te maken. Dit verslag wordt daarna als bijlage opgenomen in beide woonzorgvisies.